

37e jaargang afl. 3
Najaar 1990

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

AGENDA 1991

- 5 mei Kleine Kringdag voor Regio Langstraat bij St. Ambrosius Baardwijk-Waalwijk.
- 12 mei Kringdag Land van Cuijk bij gilde Sint Lambertus Milsbeek.
- 26 mei Vrij gildefeest Kring Baronie en Markiezaat bij gilde St. Willibrordus te Alphen.
- 2 juni Kringdag Kwartier van Oirschot bij gilde Sint Joris Oostelbeers en O. L. Vrouw West-Middelbeers.
- 16 juni Kringdag Kring Peelland bij gilde Sint Margaretha te Aarle-Rixtel.
- 7 juli Vrij gildefeest Kring Land van Cuijk bij gilde St. Sebastiaan in Vianen.
- 18 aug Vrij Gildefeest bij gilde van het H. Sacrament te Hulsel.
- 1 sept Liefdadigheidsfeest Moergestel te organiseren door de drie Moergestelse gilden.
- 8 sept Kringdag Kring Baronie en Markiezaat in Bergen op Zoom bij gilde Sint Sebastiaan.
- 15 sept Kringdag Maasland bij St. Antonius Vorstenbosch in Nistelrode.
- 22 sept Federatietoernooi trommen, vendelen en bazuinblazen te Stiphout bij gilde St. Antonius.
- 12 okt Hoofdlidendag.

SLUITINGSDATUM INZENDEN COPIJ

Copy voor het volgende nummer dient voor 26 oktober 1990 bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

Bij de voorplaat

Zilveren tromversiering van de Sint-Jorisschutterij te Dordrecht. Binnen een uitbeelding van de keten van de Orde van het Gulden Vlies is St. Joris voorgesteld. De keten is omgeven door vaandels, standaarden en de Heilige Geestorde. Onderaan zijn vier gekroonde wapenschilden aangebracht: tweemaal letter L, Hollandse Leeuw en wapen van Dordrecht. Afm. 19 bij 32,2 cm. Eind 18e eeuw. Museum Van Gijn Dordrecht inv. DI 2961.

Gildetrom nieuwe stijl

Op 26 juni j.l. vergaderden het stichtingsbestuur en alle medewerkers over het door de werkgroep samengestelde veranderingsplan. In grote lijnen ondervond dit algehele instemming. Besloten werd verder na te denken over lay-out, formaat en individuele verspreiding. Ook de organisatie zal veranderd worden. Daarbij wordt gedacht aan een breder netwerk van medewerkers. Met het laatste nummer van deze jaargang krijgt elke abonnee de mogelijkheid wensen kenbaar te maken. De Federatie financiert een antwoordnummer. De redactie doet aan alle gildebroeders een oproep om van de geboden gelegenheid gebruik te maken. We houden U op de hoogte.

Andere datum Hoofdlidendag

De Sint Jan is op 13 oktober voor de gilden niet beschikbaar. De Hoofdlidendag zal daarom op **zaterdag 6 oktober a.s.** plaatsvinden. Het programma blijft hetzelfde.

Schutterijtentoonstelling Roosendaal

In Museum "De Ghulden Roos" wordt van 24 november tot en met 6 januari 1991 een tentoonstelling over Roosendaalse schutterijen gehouden. In de eerste plaats wordt aandacht besteed aan de vele negentiende-eeuwse schuttersverenigingen. Het oude Roosendaalse gildewezen wordt daar zijdelings mee in verband gebracht. Bij deze gelegenheid verschijnt een publicatie.

"DE GILDE Trom" driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting "De Gildetrom", in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteurs: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.
J. M. Oomen, Kogelsmotel 6, 5632 PV Eindhoven, tel. 040-422869.

Redacteurs: voor Eur. Gem. Hist. Schutt.: Math. E. M. v.d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521
voor Noordbr. Federatie: R. Haase, Wapendragersstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527
voor Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384
voor Peelland: J. Verheijen, Kampstraat 52B, 5712 CN Someren, tel. 04937-3618
voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516
voor Kempenland: R. Haase, Wapendragersstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527
voor Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-53439
voor Baronie en Markiezaat: A. G. Boot, Korte Brugstraat 28, 4871 XS Etten-Leur, tel. 01608-13270

Administratie: P. J. v.d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers, tel. 04244-1312.
Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.
(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

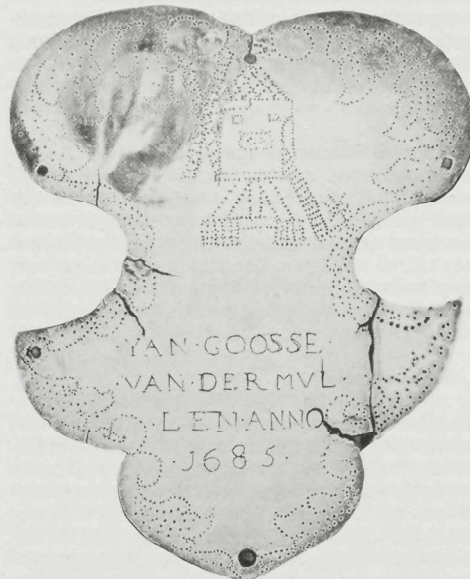
Particuliere abonnementen: f 15,- per jaar, franco huis.

NADruk VERBODEN.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn B.V. Veghel.

Een schuld van 66 vaten rogge.

Het Sint-Catharinagilde Helmond heeft sinds het ontstaan een wisselvallige geschiedenis gekend. Veel gebeurtenissen en feiten uit die geschiedenis zijn geboekstaafd door A.M. Frenken in "De oude schutsgilden van Helmond" (Helmond 1922). Dit werk, dat grotendeels de vrucht van archiefonderzoek is, vormt nog steeds een belangrijke bron voor de kennis van het Sint-Catharinagilde. Frenken vermeldt op bladzijden 74 en 75 hoe in de zeventiende eeuw problemen rezen over de inkomsten, doordat bepaalde landeigenaren hun aan het gilde verschuldigde renten of cijzen niet op konden brengen. Nadat de moeilijkheden met de eigenaar van een stuk land uit Bakel in 1648 waren opgelost, weigerde een nieuwe eigenaar van hetzelfde stuk land in 1676 zijn verplichtingen aan het gilde na te komen. In het rechtelijk archief van Helmond bevindt zich het nog niet eerder gepubliceerde afschrift van een notariële akte van 4 januari 1677, die deken Laurens Janssen van het Sint-Catharinagilde machtigt de betaling af te handelen. Twaalf gildebroeders verleenden een volmacht aan hun medelid en deken Laurens Janssen door een simpel handmerk onder de akte te zetten, want lezen of schrijven konden ze niet. Vermoedelijk hebben we hier alle broeders bijeen, die toen deel uitmaakten van het Helmondse Sint-Catharinagilde. Op die van een enkeling na komen hun namen niet in het werk van A.M. Frenken voor. Behalve de al genoemde deken waren het: Koning Jan Isacx van den Stijl, deken Peter Peters, Peter Stockheym, Aert Janssen Geerlinx, Jan Baptista Charles, Claes Berckers, Simon Peters van den Kerckhoff, Jan Peters, Lambert Lennarts, Jan Willems van Dijk, Jan Andriessen en Thomas Bernarts. De betaling aan het Sint-Catharinagilde van de op het stuk land te Bakel rustende rente of cijns van zes vaten rogge per jaar zou vanaf 1676 echter nog elf achtereenvolgende jaren uitblijven. In 1687 spanden Jan Goorts van der Meulen en meester Baltasar Bertis als toenmalige gildedekenen tenslotte een proces aan tegen Thomas Anthonis uit Bakel, die het land van eigenaar Johan van den Bergh in gebruik had. Hoewel in de aanklacht werd opgemerkt dat "den originelen constitutiebrief over eenige jaren is verduysteert oft verstompelt" en de gildedekenen dus geen bewijsstuk van hun recht op de rente of cijns konden overleggen, eisten ze over de periode 1676-1687 toch zesenzestig vaten rogge van Thomas Anthonis. Uit de weinig aangetroffen stukken in deze zaak is de afloop niet meer te achterhalen; wel blijkt er in het "annotatieboek van de Gulde van St.-Catharina" geknoeid te zijn. Landeigenaar Johan van de Bergh wilde althans weten of de Helmondse notaris Th. Alberts "niet eenige uyt-schrapselen, veranderinge van handen ofte inct bevonden hat", toen genoemde notaris op 27 februari 1687 op verzoek van het gilde een uittreksel maakte van de post staande op naam van Willem Schoten, van wie Johan van den Bergh het land gekocht had. In een akte van 2 februari 1688 getuigde de notaris dat de naam van Willem Schoten bovenaan het blad en de post stond, waarvan hij het uittreksel had gemaakt, maar dat die naam

Oudste koningsschild van het Sint-Catharinagilde Helmond van Jan Goorts van der Meulen die in 1687 als deken het proces aanspande.

"met anderen inct ende met een nader hant als d'andere ende volgende regulen versch geschreven was, mitsgaeders dat den regul daarnaer volgende met inct overclat ofte overstreeken ende alsoo onleesbaar was." Waar deze notariële verklaring eigenlijk voor diende, is onduidelijk. Misschien hebben de gildedekenen hun eis tot betaling kracht willen bijzetten door landeigenaar Willem Schoten wederrechtelijk extra schuld in zijn schoenen te schuiven om er de opvolger van Willem Schoten voor op te laten draaien. Het "Annotatieboek van de Gulde van St.-Catharina" kan echter niet meer op de vervalsing onderzocht worden, omdat het gilde het door uitlening aan de Helmondse notarisarchivaris August Sassen is kwijtgeraakt. Volgens A.M. Frenken gaf Sassen bij navraag ten antwoord dat hij het niet vinden kon, maar "dat het er nog wel uitkomen zou." Ook bij de dood van Sassen in 1913 liet het gilde nog naar het handschrift informeren, doch vruchteloos.

Helmond, J.J.F. de Waal

bron: Gemeentearchief Helmond, Rechtelijk Archief van Helmond inventarisnummer 162.
foto: M. v. Sandvoort

Gildezilver Ons dierbaar erfgoed III

Onderhoud, conserveren, restaureren.

In deze aflevering wordt ingegaan op het begrip onderhoud, wat jammergenoeg te vaak vertaald wordt in poetsen. Geprobeerd wordt duidelijk te maken dat restauraties uiterst terughoudend dienen te zijn.

1. Gravures worden weggepoetst

Veel gildebroeders vertalen onderhoud nog steeds in: poetsen. Door poetsen oftewel polijsten wordt zilver gladgeschuurd, waardoor er altijd metaal verwijderd wordt al gebeurt dat nog zo licht of met zeer zachte middelen. Langzaam maar zeker verwaagt het reliëf, verdwijnt de gravure en slijten fijne verguldaagjes weg. Poetsresten blijven vaak in moeilijk bereikbare hoekjes achter.

2. Gewichtverlies

De zilverdeskundige K.A. Citroen schreef over antiek zilver: "We moeten ook rekening houden met het soms in de loop der jaren opgetreden gewichtsverlies door poetsen, dat tot ongeveer drie procent kan oplopen." Het betrof een onderzoek over een periode van de laatste honderd jaar van huishoudelijk gebruikt zilver. Bij gildeschilden kan dit onherstelbare slijtage van de gravure tot gevolg hebben. De conservator van het Museum voor religieuze kunst te Uden, de heer L. Liebergen, merkte op: "Daarnaast worden kunstschilden vaak op een amateuristische wijze behandeld. Het regelmatig poetsen van goud- en zilverwerk is niet nodig en schadelijk." Poetsen heeft bij veel gilden al tot ernstige schade aan het zilver geleid. Het valt ons niet op. Het gaat daar te langzaam en te geleidelijk voor. Maar het is onherroepelijk, welk middel er ook gebruikt wordt.

3. Geen onderhoud maar vernieling

Poetsen van gildezilver moet voor elk gilde en voor elke gildebroeder uit den boze zijn. Het is geen onderhoud. Het is vernieling. We moeten de noodzaak om te poetsen wegnemen.

4. Bestudeer uw zilver

Elke verantwoordelijke, liefst elke gildebroeder en -zuster zou eens zeer uitgebreid de tijd moeten nemen het eigen gildezilver in kalmte, nauwlettend te bestuderen. Men wordt dan geraakt door de schoonheid van dit oude, eerbiedwaardige bezit. De kunstzinnige en historische waarden laat men dan op zich inwerken. Dan wordt de broosheid pas duidelijk; hoe dun de schilden in feite zijn; hoe de gravering misschien nog maar nauwelijks te zien is. Dan groeit bij iedereen meer respect voor de ouderdom van het zilver. Dan ontstaat er blijvende bewondering voor alle vorige generaties gildebroeders. Dan pas zal men voorzichtiger zijn met het zilver. Door deze bewustwording zal iedereen meer de moeite nemen tot een dagelijks verantwoord beheer.

5. Het verleden bewaren voor de toekomst.

Treffende woorden in deze schreef de Griekse minister van Cultuur in de catalogus "Hellas' Goden en Mensen", welke ook op ons, gildebroeders, slaan: "De Grieken uit de oudheid lieten ons voorstellingen na van hun goden. Door deze voorstellin-

gen leren wij hun makers kennen. Het is onze verantwoordelijkheid deze getuigen van het verleden over te brengen naar morgen, omdat ze het werk zijn van mensen en omdat ze anderen reeds rijke lessen verschaften of gewoonweg esthetisch genot. Deze lessen, dit plezier, zijn zeer gevarieerd en verscheiden. Wij moeten het als een plicht zien onze opvolgers de vrije keuze te laten in hun kennis van het verleden. Het komt er dus op aan nauwgezet datgene te beschermen dat vandaag nog bewaard is. De Grieken beeldden niet alleen de zonnegod Apollo uit, maar ook de kreupele Hefais tos..."

6. Federatieve taak?

Alle gilden, federatie en kringen zouden het poetsen moeten terugdringen, als iets afkeurenswaardigs moeten gaan beschouwen. Mat zilver zal in de toekomst de norm moeten worden. Poetsen zal dan een onbehoorlijke activiteit worden.

7. Negatieve beoordeling

Iedereen kent het normgevend effect van jureringen. In minstens een kring bestaat al jaren het voorschrift dat erg blinkend zilver negatief gewaardeerd wordt. Als dat bij gildebroeders en -zusters collectief doordringt, zullen zij minder naar de poetsdoek grijpen.

8. Patina beschermt

De dunne, doffe "huid" op een zilveren voorwerp, het zogenaamde patina, biedt in feite bescherming. Door het er telkens af te poetsen, verdwijnt dit beschermblaasje. Niet polijstende reiniging kan bijvoorbeeld ook met verdunde alcohol. Bijtende chemicaliën zijn zeer afkeurenswaardig. Poetsresten kunnen verwijderd worden met een houten tandenstoker of lucifer, eventueel in alcohol gedrenkt. Er moet niet gewerkt worden met harde borstels of ruwe doeken, die krassen kunnen veroorzaken. Er bestaan nog andere manieren om ernstige aanslag op zilver te verwijderen. Door een ingewikkelde chemische reactie verdwijnt de aanslag in een soda-aluminiumbad. Voor het geregeld "in bad doen" wordt door deskundigen gewaarschuwd. De laatste jaren is geadverteerd met middelen, die zilver opbrengen in plaats van wegpolijsten. Gravures slijben er echter waarschijnlijk door dicht. Zolang bepaalde methoden en middelen niet voor de volle honderd procent veilig zijn, moeten deze met de grootste argwaan gehanteerd worden.

9. Alleen deskundig advies

Er zijn nog steeds gilden die menen hun zilver op onverantwoorde manier te moeten laten "opknappen". Sommigen geloven de vlote uitlatingen en grillen van zogenaamde deskundigen. De ene vindt dat er nieuwe poten aan de beschadigde vogel moeten worden gezet. De ander raadt aan de rechter snavel van de vogel krom te laten buigen, omdat het zo zou horen... En de volgende laat de gebogen poten recht zetten. En wat te zeggen over het "schakelen" van zilver dat nooit geschakeld is geweest. Er zijn schrijnende voorbeelden te noemen van ondeskundig gepruts aan oud zilver.

10. Nieuwe poten: weg merken

Als voorbeeld moge de oude koningsvogel dienen van het Sint-Jorisgilde te Deurne. Omstreeks 1975 veronderstelde men de vogel te moeten "restaureren" door er nieuwe poten onder te laten zetten. Tegelijkertijd werd de originele achterplaat (met de merken!) eraf gehaald en door een nieuwe vervangen. Weg merken, weg originele staat. Jolles noteerde de oorspronkelijke merken: boompje en wereldbol. We kunnen deze niet meer controleren. De vogel is van een zeer vroeg type. De door Jolles waargenomen boom, moeten we interpreteren als de Bossche boom. De vogel zou uit 's Hertogenbosch stammen. Vanaf 1445 moesten alle zilveren voorwerpen te 's Hertogenbosch voorzien zijn van twee merken: Bossche boom en meesterteken. Vanaf 1503 werd daar een jaarletter aan toegevoegd, beginnend met de gotische A. De door Jolles waargenomen wereldbol, is waarschijnlijk de gegraveerde rijksappel geweest. Deze komt voor op een kelk uit 1493. Het merk is vooralsnog niet geïdentificeerd. Het werd gebruikt eind vijftiende, begin zestiende eeuw. Door de combinatie van alleen meestermerk en Bossche boom, het ontbreken van een jaarletter en de vroege vorm, zou de Deurnese vogel van voor 1503 dateren. Maar de bewijzen op de achterplaat zijn moedwillig verdwenen. Door de rigoureuze misvorming is de waarde van het stuk sterk verminderd. En dat nog maar zo betrekkelijk kort geleden.

11. Originaliteit

Ook de originele achterplaat van de koningsvogel uit Vorstenbosch is onlangs vervangen. De vogel van het Sint-Catharinagilde Son is gemodderstraald, waardoor de merken nagenoeg verdwenen. Waartoe diende het verwijderen van drie gotische (mogelijk vijftiende eeuwse!) schakeltjes van de vogel van het Sint-Martinusgilde Tongelre?

Iedereen moet er van doordrongen raken dat het behouden van zilver in zo origineel mogelijke staat doel moet zijn.

12. Nog enkele aanbevelingen

- Laat geen oude elementen veranderen of verwijderen. In het algemeen kan gesteld worden: conserveer het bestaande. Gewoon bewaren is voldoende.
- Laat geen agressieve chemische behandelingen verrichten.
- Pas op met opgebrachte steunplaten. Bij verschillende gilden zijn achter flinterdunne zilveren schilden steunplaten gesoldeerd. Daar zijn hoge temperaturen voor nodig. Bij veel schilden zijn daarvoor de voorzijden verschrompeld. Een ramp dus en af te raden.
- Oude schilden mogen niet overgegraveerd worden. De meest oorspronkelijke staat is de waardevolste.

13. Deskundige restaurateurs

Gesteld kan worden dat gilden alleen met deskundige vakrestaurateurs in zee zouden moeten gaan. Voor en na de restauratie moeten foto's gemaakt worden. Van elke ingreep moet een uitgebreid verslag opgesteld worden. Daarin wordt de situatie voor en na de ingreep verduidelijkt: Wat is door wie wanneer gedaan. Eigenlijk zou dit een subsidievoorwaarde bij restauratie moeten zijn. Daarbij tot slot: het inwinnen van inlichtingen bij verschillende personen is van groot belang. Ga nooit, nooit over een nacht ijs. Graag ontvangen we opmerkingen en vragen n.a.v. deze serie artikelen.

(wordt vervolgd)

Johan M. Oomen

KORT NIEUWS

Weer om op te schieten

Zondag 1 juli waren regen en wind spelbreker bij twee belangrijke evenementen. Het OLS te **Schaesberg** kon niet verschoten worden, omdat de schutsbomen door constante rukwinden zo erg bewogen, dat er van doelgericht schieten geen sprake kon zijn. Op zaterdag en zondag daarop volgend werd het schieten hervat. Schutterij St. Gregorius de Grote uit Brunssum werd onverwacht winnaar.

In het Belgische **Rijckevorsel** werd op dezelfde zondag door het Sint-Jorisgilde aldaar het dertiende Landjuweel van de Hoge Gilderaad gehouden. Daarbij waren verschillende Noord-Brabantse gilden uitgenodigd. Het schieten van de Opperkoningen van elk wapen op de staande wip, kon niet doorgaan; zo hard waaide het. Op zaterdag 8 september zijn te Rijckevorsel de wipschietingen gehouden.

Schuttersgilden en filatelie

Bij gelegenheid van het OLS 1990 in **Landgraaf** (Sint-Hubertusschutterij, Schaesberg) heeft de PTT een bijzondere stempelvlag gebruikt. Post in Sittard is er de maand juni mee gestempeld. Iets voor fanatieke verzamelaars.

Aardige tentoonstelling

In het Belgisch-Brabantse **Zoutleeuw** werd onlangs een bescheiden, maar interessante expositie gehouden onder de titel "Schatten der schuttersgilden uit het land van Zoutleeuw". De verzorgde catalogus bevat enkele inleidingen en uitgebreide beschrijvingen van alle voorwerpen. Aanbevolen voor gildebroeders met brede belangstelling (Bfr. 60) Bestellen: Toeristische Dienst, Grote Markt, 3440 Zoutleeuw, België.

Uit het hart gegrepen

Als reactie op het artikeltje "Wie organiseert de kringdag 1991?" (Kempensland, 37e jaargang afl. 2) ontvingen we een brief van Theo Mulleman, Hoofdman van het Kolveniersgilde Merksem 1955, waaruit geciteerd:

"Deze noodkreet slaat spijkers met koppen! Het zijn wel degelijk de inrichtende gilden die deze toestanden in de hand gewerkt hebben. De steeds hogewordende zucht van - we willen méér en het beter doen dan de vorige - heeft als gevolg dat steeds meer en meer - niet financieel sterkere gilden moeten "afkappen". De besluitvorming is dan ook juist! Het wordt hoogtij dat de gildefeesten in een nieuwe stijl gegoten worden: de stijl van de soberheid.

We mogen niet verder meer de weg opgaan van de ijdelheid; ijdelheid siert geen gilde. Niet meer uitkijken op welk gildefeest de grootste en mooiste medailles of schilden te winnen zijn. Niet meer uit-

kijken naar de gilden welke de grootste financiële vergoeding uitbetalen. Houdt het bij Uw gildefeest bij een kleine herinneringsmedaille en beloon de winnaars met een eervolle vermelding. Uw aanwezigheid op een feest moet zijn een blijk van gildebroederschap, saamenhorigheid, genegenheid. Die is meer waard dan kilo's zilver."

Brabantkruis 1990

Het Sint-Jorisgilde Gestel organiseert voor de zestiende maal de wedstrijden (kruisboog op wip) om het Zilveren Brabantkruis op de zondagen 28 oktober, 4 november, 11 november, 18 november. De wedstrijden worden gehouden op het schietterrein achter de Gennepwatermolen. Inschrijvingen ter plaatse vanaf 's morgens 8 uur; inschrijfgeld fl. 7,50. Tevens veteranenwedstrijd (55 jaar en ouder) om een trofee als eerste prijs en om andere prijzen.

Federatie Nieuws

Gilde-altaar

De Stichting Gilde-altaar Sint Joris kampt nog met problemen rond de aanschaf van het centrale ornament. De optie op het middeleeuwse tweeluik van Leonard Beck uit Augsburg heeft men uit financiële overwegingen moeten laten verlopen. Het vinden van een vervangend ornament leek zich goed te ontwikkelen, echter ook hierin zijn strubbelingen opgetreden. Nieuwe alternatieven zijn in studie waarover het stichtingsbestuur U op dit ogenblik niet kan informeren. U wordt verzocht nog enig geduld te betrachten.

Toon Konings overleden

Toon Konings, secretaris van de Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk, en uit dien hoofde deelnemend van het federatiebestuur, is ons op 11 juli

ontvallen. Het federatiebestuur denkt met dankbaarheid terug aan het vele goede werk dat hij voor de federatie heeft verricht.

Alhoewel wij wisten dat de gezondheidstoestand van Toon de laatste maanden te wensen overliet, kwam zijn overlijden op woensdag 11 juli toch nog onverwachts.

Als opvolger van Nico Peters uit Beugen heeft hij de Kring "Land van Cuijk" meer dan 20 jaar als secretaris/penningmeester gediend. Nauwgezet heeft hij alle taken vervuld die deze functies met zich meebrengen. Hij liet nooit iets aan het toeval over en zorgde dat steeds alle besproken zaken aan het papier werden toevertrouwd, zodat later geen misverstanden hier over konden ontstaan.

Voor de jaar- en commissievergaderingen van de Kring en de gildedagen vergden een grote administratieve inspanning. De verslagen van deze vergaderingen getuigen van deskundigheid en nauwgezetheid die nauwelijks voor verbetering vatbaar is.

Ook de (administratieve) organisatie rond de jaarlijkse gildedagen was bij hem in zeer goede handen. Hij zorgde voor de coördinatie van de diverse Kringcommissies, alle benodigde formulieren en wist op wonderbaarlijke wijze steeds voldoende juryleden te vinden om de diverse onderdelen op zo'n gildedag te beoordelen. Na de gildedag controleerde hij altijd alle jury-rapporten, rekende alle behaalde resultaten na, zodat geen enkel gilde of gildebroeder te kort werd gedaan.

Als er iets georganiseerd moest worden in Kringverband was Toon er altijd bij betrokken. In het recente verleden waren dat o.a. de realisatie van de

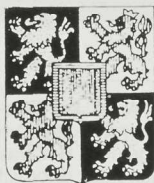
jubileumuitgave "De Gouden Guld" en de Lourdesreis in 1989. Vele besprekingen moesten daarvoor gevoerd worden en hij was vaak degene die met kritische en aanvullende opmerkingen de juiste richting bepaalde, waardoor deze zaken tot een goed einde werden gebracht. De financiële afwikkeling van "De Gouden Guld", een enorme klus, werd door hem uitgevoerd.

Dankzij zijn initiatief beschikt de Kring nu over een archief waarin van de laatste 20 jaar geen bescheiden ontbreekt.

Ook als lid van het Federatiebestuur heeft hij zijn steentjes bijgedragen aan het gildewezen.

Door je overlijden Toon laat je een grote leegte achter. Wij zullen echter eensgezind jouw werk, ook al zal ons dat zwaar vallen, voortzetten tot voordeel van onze Kring en de daarbij aangesloten gilden. Woorden schieten te kort om jou te bedanken voor al je inzet voor de Kring en het gildewezen. Als goede vrienden nemen we afscheid en danken je voor zoveel uren gildeplezier tijdens onze bijeenkomsten. Je broer en zus wensen wij veel sterkte om dit grote verlies te dragen.

Namens het Kringbestuur, C. Maas.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheidingen:

Aan onderstaande verdienstelijke gildebroeders werd de Kringonderscheiding uitgereikt:
F. v.d. Loo van Gilde Sancta Barbara Oirschot;
P. Dirks, J. Klessens en J. Hendriks, allen leden van Gilde Sint Willibrordus te Casteren.
Proficiat!

Adreswijziging:

Gilde Sint Joris Diessen:
Nieuw secretariaat: De heer F.J.M. Heuvelmans,
Beerseweg 2, 5087 TP Diessen
Telefoonnummer: 04254-1508

Wijziging Schietcommissie Geweer.

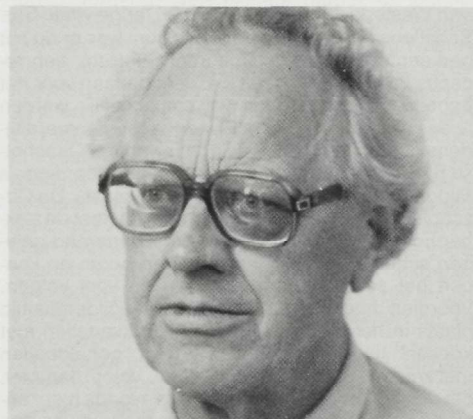
Op eigen verzoek is onder dankzegging voor de bewezen diensten uit de Schietcommissie Geweer getreden de heer H. Wouters uit Knegsel. Zijn plaats wordt ingenomen door de gildebroeder G. v.d. Ven, Eerselseweg 41, 5511 KL Knegsel, Tel.no. 04970-14718

Nieuwe koningen:

Bij onderstaande Gilden werd het Koningsschieten gehouden:
Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon, Koning Jan Beerens.
Gilde Sint Joris Oirschot, Koning H. van Hout voor 2e keer.
Gilde Sint Monulphus en Gondulphus Knegsel, Koning H. Jansen.
Gilde Sint Joris Hooge Mierde, Koning Fr. van Gils voor 2e keer.

Schieten Kruisboog Kleine Kring.

Het verbroederingsfeest schieten met de kruisboog door de "Kleine Kring" zal in Diessen worden gehouden op zondag 9 juni 1991.

Antoon van Esch

Gilde St. Sebastiaan Oirschot

Eerste cultuurprijs van de gemeente Oirschot voor de gildebroeder Antoon van Esch.

Wie kent Antoon van Esch van Gilde Sint Sebastiaan uit Oirschot niet? Een man met veel verdiensten voor de guld, ook voor ons guld. Als archivaris dient hij Sint Sebastiaan al weer vele jaren. Trouwens te weinig jaren vindt hij zelf. Deze Antoon van Esch mocht de eerste culturele prijs van de Gemeente Oirschot een dezer dagen in ontvangst nemen. Uitvoerig is dit al in de plaatselijke en regionale pers vermeld; in De Gildetrom moet dit feit ook geboekstaafd worden. Na een zware selectie door een speciale commissie wordt de persoon of de Vereniging, die in aanmerking zou kunnen komen, aangewezen. Men moet niet alleen het algemeen cultureel belang van Oirschot gediend hebben, maar tevens moeten er specifieke hoogstandjes gepleegd zijn. Vooral zijn inzet op cultureel gebied ten opzichte van het gildewezen deden de balans doorslaan naar de, door anderen aangemelde, Antoon van Esch. Hij is, of is geweest, lid van diverse

commissies en werkgroepen en Antoon van Esch heeft veel gepubliceerd. Ook zijn activiteiten in de Heemkunde telde zwaar. Antoon van Esch was erg verrast door de toekenning van de prijs, welke bestaat uit f 1000,- in contanten en een prachtige gecalligrafeerde Oorkonde. Hij was tactisch met zekere voorwendsels meegetroond naar de bijeenkomst. Zonder zich ergens van bewust te zijn kwam hij plotsklaps tot de ontdekking dat hij het middelpunt was van de avond. Hij wierp de eer nog ver van zich af, maar dat mocht niet baten. Hij vond het trouwens een stimulans om verder te gaan op de ingeslagen weg en uiteindelijk was Antoon toch apetrots met de hoge toekenning. Nogmaals proficiat Antoon; inderdaad aan niemand beter als jou komt deze prijs toe. Moge het eerbetoon dienen als uitgangspunt tot voortzetting van je hoog gewaardeerd werk voor de guld en voor Oirschot.

Frikkadellen met krieken.

Voordat de gemeente Oirschot met Westerlo in België verbroederde bestonden er al banden tussen de Oirschotse gilde van St. Sebastiaan en die van Westerlo. Momenteel is de 96-jarige vitale Sus Schellens daar hoofdmans. Op 16 juni was er op het gemeentehuis, tevens Cultureel Centrum, een receptie voor Sus. Hij heeft o.a. veel gedaan voor het behoud en gebruik van volksmuziek. Er werden twee cassettes en een boekwerk gepresenteerd tijdens de huldiging. Een delegatie van het Oirschotse Sint Sebastiaansgilde was vertegenwoordigd. 's Middags vond er het koningschieten plaats. De Oirschotse gildebroeders trokken in stoet, met de trekharmonica voorop, mee naar het schitterend gelegen schietterrein, vrijden mee den boom en konden het schone schouwspel op de voet volgen. Voórdien had er een gezamenlijke gildemaaltijd plaats in het eigen gildetehuis. "Frikkadellen met krieken" luidde het menu, hetgeen "gehaktballen met kersen" in onze taal beduidde. Volop. Jammer, dat de Oirschotse gildebroeders 's avonds niet aanwezig konden zijn. Goed dat er zulke tradities nog levendig bestaan. Fijn om mee te maken. Gilde Sint Sebastiaan: tóch aardig.

Theo van de Loo, Hoofdman

Gilde St. Sebastiaan Hoogeloon

Willem Waterschoot 50 jaar gildebroeder

Op Sacramentsdag (14 juni 1990) was het 50 jaar geleden dat Willem Waterschoot gekroond werd als lid van het Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon. Gedurende deze 50 jaren is hij een trouw lid geweest, zonder hem was het Gilde niet compleet. De laatste jaren is hij door de ziekte van zijn vrouw Nolda meer en meer aan huis gebonden. Na de gebruikelijke Gildemis op Sacramentsdag en de rondgang werd Willem in de vergadering van het Gilde gehuldigd. Na een korte toespraak van de hoofdman Piet van de Pas kreeg hij de gouden Sint-Sebastiaansspeld en een sjerp omgehangen met het opschrift "50". Wij hopen Willem nog lang in ons midden te hebben zoals wij hem kennen, als een echte gildebroeder.

Willem Waterschoot

Nieuwe koning

Bij het gehouden Koningschieten werd Jan Beers de nieuwe koning. Hij is al meer dan 25 jaren lid van Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon. Het was een spannende strijd in het gildebos waar door vijf schutters werd geprobeerd om de koningstitel te bemachtigen. Bij het 64ste schot viel het kleine overgebleven stukje van de vogel naar beneden en kon Jan de felicitaties in ontvangst nemen en de rituelen die bij het Gilde gebruikelijk zijn, beginnen. Daarna trok een stoet gevormd door de Gilden Sint Sebastiaan en Sint Joris, Fanfare Wilhelmina, Drumfanfare Sint Joris en burgemeester S. Grem met echtgenote naar de pastorie en vervolgens naar het gildehuis.

Gilde Sancta Barbara Oirschot

Teerdag

Evenals andere jaren vierden de gildebroeders hun jaarlijkse teerdag op de eerste zaterdag van juni. 's Morgens om 9 uur kwamen de mannen in het gildehuis bij elkaar vanwaar vertrokken werd naar de Sint-Petruskerk voor de viering van de H. Mis. Pastor G. Klomp waarschuwde voor een steeds verdergaande commercialisering en spoorde aan binding te blijven houden met de samenleving.

Jubilarissen

Terug in gildehuis De Beurs werden twee jubilarissen in het zonnetje gezet, die 25 jaar gildebroeder waren. Frans van de Loo was al in 1955 bij de gilde, maar heeft later een tijdje afgehaakt. Sinds 1965 is hij onafgebroken lid van Barbara. Een groot gedeelte van deze laatste 25 jaar is Frans lid van de overheid. In 1969 en 1983 schoot hij koning. Hoofdman Van de Ven speldde Frans de gildeonderscheiding op, waarna Kring-voorzitter Jan Mes daar een kringonderscheiding aan toevoegde. De tweede zilveren gildebroeder is Spoordonkenaar Jan van Bommel. Jan heeft nooit koning geschoten en is nooit lid geweest van de overheid. Toch is het een gildebroeder die kleur brengt in de gilde. Hij was het die de gildebroeders eens uitnodigde op de beschuit met muisjes toen er een nest konijnen was geboren. Jan heeft ook de gilde-

mascotte, de geit Barbara, verzorgd. Er ontstond grote consternatie binnen de gilde toen Jan bij een pastoorvacature van de Bernadette-parochie de gilde schriftelijk vroeg of het pastoorsschap te verenigen was met het gilde-broeder-zijn: hij wilde solliciteren! Ook Jan van Bommel kreeg de gilde onderscheiding opgespeld. De beide echtgenotes kregen een bloemetje van hoofdman Jacques van de Ven voor hun bijdrage in die 25 jaar.

Afsluiting

De jaarlijkse (maatschappelijke!) discussie werd gehouden onder leiding van mevrouw L. Roel van de Stichting Coördinerend Ouderenwerk Oirschot, Son & Breugel. Het onderwerp: Hoe gaan wij om met onze senioren? De dag werd op een ontspannen wijze afgesloten ten huize van beschermvrouwe J. Rijcken-Mulder.

Gilde St. Joris Oirschot

Gildekoning blijft

Hein van Hout heeft zijn titel als Gildekoning geprolonged. Nog eens vier jaar zal hij als Schutterskoning zijn Gilde aanvoeren.

Op 11 juni hield het Sint-Joris Gilde de al in 1542 voorgeschreven gildedag of teerdag. Naast het gebruikelijke programma stond er dit jaar iets bijzonders te gebeuren. Na een H. Mis in het veel te kleine Stratense Sint-Antoniuskapelletje en een gezamenlijk ontbijt in het Gildehuis maakte het Gilde zich op om achtereenvolgens de standaardrijder, vaandrig, Koning, Keizer en Hoofdman thuis af te halen. Traditiegetrouw werd hierbij gevierd, gedanst en voor het eerst in de geschiedenis van het Gilde op bazuinen geblazen. De bazuinblazers oogsten alom waardering voor hun prestaties, die zij in minder dan 9 maanden voorbereiding wisten neer te zetten. Inmiddels was het 3 uur in de middag en kon de strijd om de op 1 na hoogste eer beginnen. De regerend Koning deed afstand van zijn Koningschap door zijn vest met schilden aan de schutsboom te hangen. Als laatste voorrecht mocht hij het eerste schot lossen, gevolgd door degene die het langste lid van het Gilde is. Na 3 ronden van telkens slechts 1 pijl per schutter werd de stand opgemaakt. Slechts 4 schutters bleken de spanning te hebben weerstaan. Zij hadden nog niet gemist. Vele anderen kwamen talent te kort of gingen ten onder aan spanning en zenuwen. De kamp kon beginnen. Na een aantal ronden bleek Hein van Hout te sterk voor zijn tegenstanders en behaalde opnieuw de zo felbegeerde titel. Staande voor het vaandel, met zijn vrouw als Koningin in de arm, hernieuwde hij de eed van trouw en bevestigde de naleving hiervan door het Gildevaandel te betreden. De door hem eerder aan de schutsboom gehangen koningsschilden werden door de Hoofdman en Keizer van het Gilde, ten teken van zijn waardigheid, opnieuw omgehangen. De standaardrijder had inmiddels de familie ingelicht. Het Gilde maakte zich op om de nieuwe Koning thuis opnieuw de gebruikelijke eer te bewijzen. Aankomen bij het Gildehuis, iets later dan 6 uur, ontving het Koningspaar uit handen van kastelein Bierkens de erewijn. Druk werd er gespeculeerd wat er over 4 jaar gaat gebeuren. De reglementen

van het Gilde schrijven voor, dat wanneer Hein van Hout er in slaagt opnieuw de Koningstitel te veroveren hij in een onderlinge wedstrijd met de regerend Keizer zal uitmaken wie deze titel zal mogen voeren. Maar voorlopig is het nog niet zover.

Voor wat, hoort wat.

Dit was ook het uitgangspunt bij de 8 Gilden die hebben deelgenomen aan de Culturele Manifestatie op 20 mei 1990 te Hilvarenbeek, in het kader van de viering "50 jarig" jubileum Prins Bernhard/Anjerfonds. Vele Gilde-Overheden hebben, en vaak niet tevergeefs, een beroep gedaan om een financiële bijdrage uit de pot van het Anjerfonds, voor de aanschaf van een nieuw vaandel, trommen, vendels, nieuwe Gildekostuums, of de restauratie van hun Gilde-attributen.

Op verzoek van het Anjerfonds, heeft een aantal bestuurders van Verenigingen die ooit subsidie ontvangen hebben van het Anjerfonds, in hun regio een Culturele Manifestatie georganiseerd, waarbij de sectoren beeldende kunst, podiumkunsten, culturele vorming, wetenschap, natuur en cultuurbehoud, in het voetlicht gebracht moesten worden. De leden van de werkgroep regio 3: Tilburg/Waalwijk e.o., omvattende 19 gemeenten met circa 370.000 inwoners, heeft een keuze gemaakt om daarvoor uit te nodigen, die verenigingen die de laatste 2 jaren een subsidie hebben ontvangen van het Anjerfonds. In totaal 165 uitnodigingen, waarbij tevens de vermelding kwam, dat er hieruit wel een selectie gemaakt moest worden, daar het voor de organisatie niet mogelijk was om ook allen hieraan te laten deelnemen. Die hieronder genoemde gilden hebben ieder op hun manier en eigen vakgebied een goede prestatie geleverd, waardoor het publiek een goede indruk moet hebben gekregen van het Gilde-gebeuren in z'n algemeenheid.

* H. Sacramentsgilde Hulsel en Gilde St. Joris Oirschot verzorgden het Gildedansen;

* Gilden St. Sebastiaan Oisterwijk en Gilde St. Joris Oostelbeers het Vendelen;

* Gilden St. Sebastiaan Hilvarenbeek en Oisterwijk demonstratie Handboogschieten;

* Gilden St. Joris Moergestel, Tilburg en Hilvarenbeek, alsmede de bovengenoemde Gilden, een magnifieke Tentoonstelling van hun Gilde-attributen. Door het publiek werd zichtbaar genoten van het handboogschieten en er werden vele vragen gesteld, zelfs een vraag als "hoe groot is de snelheid van de pijl voordat hij het doel treft", die ook door de schutters niet beantwoord kon worden. Ook voor de tentoonstelling was erg veel belangstelling. Of dit nu lag aan de erg goede presentatie en opstelling van de attributen of door de aanwezigheid van attributen die op Gildedagen niet te zien zijn, weet ik niet. Zo was er b.v. ook een heel oude voetboog met ivoeren inleg te zien (misschien wel de oudste in Nederland) van een Gilde dat zelf met de Kruisboog schiet, een erg mooie uit hout vervaardigde ledenlijst, een foto-reportage van het Koningschieten, een klein model van een geheel in Gildepak gestoken Gildebrouder en een erg oude zware ijzeren kist, waar binnen stenen in zaten en die vroeger gediend had voor het opbergen van waardevolle papieren en goud, met daarbij een zeer ingewikkeld schakelslot met zeker 16 tot 18 aparte schakelingen. Uniek waren ook de draaiba-

re standaard met Koningsvesten op deze tentoonstelling, een uitvinding van de heer W. Moorman, die tevens ook op deze dag de verzorging had voor de presentatie en opstelling van deze Gilde-attributen. Ook de uitleg die door de Gildebroeders gegeven werd over hun eigen attributen was leuk om aan te horen, en werd door het publiek gewaardeerd met een vriendelijk schouderklopje of een compliment over het Gilde. Bovengenoemde ideeën geven de Tentoonstellings-commissie hopelijk nog eens aanleiding om ook aan deze zaken te denken bij hun presentatie van hun tentoonstelling op de Gildedagen. Al met al, was het een erg genoeiglijke en geslaagde "culturele dag", waarvan velen hebben genoten, en de Gilden zich, naast de andere vele bezienswaardige evenementen, bijzonder goed gerepresenteerd hebben.

Piet v.d. Loo, voorzitter werkgroep Tilburg/Waalwijk e.o.

In memoriam

Gilde Sint Joris Oostelbeers

Onze Gildeknecht **Jan Kolsters** is op 20 februari 1990 vrij onverwachts van ons heengegaan. Een noodlottig ongeval tijdens zijn werkzaamheden in Frankrijk kostte Jan het leven. Hij was een gildebroeder in hart en nieren, 41 jaar oud, gehuwd en vader van een drieling.

Iedereen had respect voor de manier waarop hij als een dirigent, met zijn stok in de hand, zijn gildebroeders dirigeerde in goede banen, tijdens de optochten met gildedagen. Nooit was voor hem iets teveel, bleef steeds vriendelijk en had een toegewijd en hulpvaardig karakter. Bij het voorbij trekken van het Gilde hoorde je de omstanders fluisteren "zouden er nog mensen in Oostelbeers thuis zijn?" waarop Jan dan vol trots riep "mensen moet toch eens kijken, heb ik geen schon Guld?". Op 26 februari is Jan in gildepak, onder zeer grote belangstelling, door zijn gildebroeders ten grave gedragen. Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte toe, om dit zware verlies te dragen. Jantje, wij zullen je nooit vergeten.

Jan Kolsters

Piet Senders

Gilde Onze Lieve Vrouw en de H. Willibrordus Wintelre.

Na een kortstondige ziekte overleed op 77-jarige leeftijd in het Kempisch Verpleeghuis op 11 april 1990 gildebroeder/ouderling **Piet Senders**. Piet trad in september 1940 toe tot het Gilde. Vervol-

gens werd hij deken. In 1987 werd hij ouderling en bij die installatie sprak hij de hoop uit het 50-jarig lidmaatschap bij het Gilde te mogen halen en vieren. Dit heeft echter niet zo mogen zijn. Piet was graag bij het Gilde en hield van gezelschap. Vanwege zijn verdiensten voor het Gilde ontving hij het Kringonderscheidingsteken en ook een onderscheiding van zijn eigen Gilde. Een goede, gastvrije en diep gelovige gildebroeder ging van ons heen. Hij werd met gilde-eer onder grote belangstelling op 14 april ten grave gedragen.

Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon.

Op 30 juni 1990 is in het Catharina-ziekenhuis te Eindhoven overleden onze gildebroeder **Cees van Bommel**. Zijn grote hobby was zijn vakmanschap. Daarmee heeft hij velen en ook het Gilde een grote dienst bewezen. Enkele jaren maakte Cees deel uit van de Overheid van Gilde Sint Sebastiaan, maar ook na deze periode deed het Gilde nooit tevergeefs een beroep op hem als zijn inzet ergens voor werd gevraagd. Op 3 juli hebben de gildebroeders hem begeleid naar zijn laatste rustplaats. Wij zullen je blijven herinneren als een ware gildebroeder.

Cees van Bommel

Hendrik Reyvink

Gilde Sint Joris Diessen.

Op 80-jarige leeftijd overleed geheel onverwacht op 11 juli 1990 onze gildebroeder **Hendrik Reijrink**. Hij was een goede gildebroeder en was altijd present als dat werd gevraagd. De laatste jaren liet zijn gezondheid het niet meer toe om in gilde-verband mee naar de gildefeesten te gaan. Wij hebben hem op 14 juli met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid en wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte toe om dit groot verlies te dragen.

Piet Heffer

Gilde Sint Joris Hilvarenbeek.

Op 16 juli 1990 overleed in Hilvarenbeek de gildebroeder **Piet Heeffe**; op 21 juli, de dag waarop hij 93 jaren oud zou zijn geworden, werd hij door zijn mede-gildebroeders ten grave gedragen. Naast de zeer grote verdiensten die hij had voor verschillende harmonien en zangkoren, heeft hij ook grote verdiensten gehad voor het Brabantse Gildewezen. Vele jaren was hij een gewaardeerd jurylid op gildefeesten voor het beoordelen van het trommen en bazuinblazen. Naast het jureren had hij de gewoonte de beoordeelde kandidaat goede aanwijzingen te geven waarmee die dan zijn voordeel kon

doen. Door de Kring Het Kwartier van Oirschot werd hem voor zijn verdiensten de Kringonderscheiding uitgereikt. Eerder was hij begiftigd met de Pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice en drager van de gouden eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Zeer veel dank zijn wij hem verschuldigd en wij hopen dat hij thans mag genieten van de hemelse gezangen.

Mogen zij allen rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Jeugdtoernooi Trommen, Vendelen, Bazuinblazen.

Het Kempenlandse jeugdtoernooi dat op zaterdag 12 mei door het Sint-Jorisgilde Vlokhoven werd georganiseerd op de gildeweide van het schietterrein van het de Sint-Antoniuschut Nuenen-Eeneind was wederom een succes, ondanks de slechte weersomstandigheden. Het was vertederend te zien hoe op sluiks-gildebroederlijke wijze de "ervaren" vendeliertjes hun beginnende medegildebroeders achter de rug van de jury souffleerden.

De beginner.....

..... en de souffleur

Gilde St. Antonius en St. Catharina, Aalst

Op 1 juli vierde koning **Jan Theunissen** zijn 50-jarig gildebroederschap. Hij kwam voor het eerst met het gilde in aanraking in zijn geboorteplaats Soerendonk, waar hij lid werd van het Sint-Jansgilde. Na zijn verhuizing naar Aalst continueerde hij zijn actieve gildebroederschap bij het St. Antonius en St. Catharinagilde, waarbij hij ook zijn

zoon en kleinzonen wist te betrekken als vendeliërs en tamboer. Zelf was hij vijftien jaar vendelier, dertig jaar vaandrig en lid van de overheid. Voor zijn vele verdiensten ontving de nu tachtigjarige een jaar geleden het ere-predikaat "Ouderling". Na de gildemis in de parochiekerk O.L. Vrouwe Presentatie volgde een druk bezochte receptie in het gildenhuis "Den Hof". Hiervan maakte het gilde op loffelijke wijze gebruik door in een brochure aandacht te vragen voor het gilde; het kan best een versterking van het ledental gebruiken.

Jubilaris Jan Theunissen

Sint-Catharinagilde Eindhoven-stad

In het Stadswandelpark te Eindhoven kan tot eind september iedere zondagmorgen met de kruisboog worden geschoten voor de wisseltrofee, die door kapitein Karel Vermeeren bij gelegenheid van zijn gouden huwelijksfeest werd geschonken. Helaas kon de eerste wedstrijd in de reeks op 29 april j.l. geen doorgang vinden wegens het overlijden op 82-jarige leeftijd van ouderling Sjef van Gennip, lid sinds de heroprichting van het gilde in 1954.

De gult in het nieuw

Wie het ingeslapen gilde van **Westerhoven** nog gekend heeft zal 24 juni met de ogen geknipperd hebben. Een flinke groep zelfbewuste broeders presenteerde zich toen in het nieuw. Alles was smaakvol verzorgd: de presentatie en wijding van het vaandel, de veldbloemen en brandende kaars bij het Sint-Annabeeld, het misboekje, de nieuwe uitmontering, de bloemversieringen op de tafels en het onderscheidingsteken voor de dames. Secretaris van Veldhoven doet verslag:

Achttiende-eeuwse aftakeling

Een lange periode van brandschattingen, inkwartieringen, plundering en oorlog zorgde er tussen 1688 en 1747 voor dat Westerhoven en de omliggende dorpen tot armoede vervielen. Het gilde werd in die aftakeling meegesleept. Niets was er meer over van het gilde. Het enige wat rest uit die tijd is de hoofdmanspiek. Gekocht of gekregen van of verwanseld door een officier van de troepen van de Prins van Friesland uit het Staatse leger, die bivakkeerden nabij Eersel. Deze kon dat makkelijk doen, want de sponton (de benaming van die piek) was toch wegens onbruikbaarheid afgeschaft.

Bloei na 1760

In 1760 werd besloten het ten onder gegane gilde weer op nieuw op te richten. De attributen, noodza-

kelijk voor een gilde, werden aangeschaft. De sponton bleef men gebruiken als hoofdmanspiek. Een nieuw vaandel zal zijn aangeschaft. Een aantal zilveren voorwerpen werden bij Eindhovense zilversmeden besteld. De koningsvogel werd geleverd door Keijzers. Een sikkeltje met de tekst "Capiteyn" voor de Hoofman, en een andere sikkeltje met de tekst "Vaendrick" voor de vaandeldrager kregen van de Eindhovense zilversmid Francis van Osch. Verder kwamen er twee knoppen voor de dekenstokken en een sluitspeld voor bij het koningszilver. Want koningszilver moest er komen. Tijdens deze vernieuwing werd door "de vrouwen van de Gult" het eerste schild geschonken met daarop de patroonheilige afgebeeld. De guld was in het nieuw gestoken en het ging weer goed. In de komende periode tot 1840 werden maar liefst 14 koningschilden geschonken.

Met vallen en opstaan

In en na de depressie van de jaren twintig en dertig van deze eeuw is het veelal bergafwaarts gegaan. De gronden, die omstreeks 1800 gekocht waren, werden verkocht. Men probeerde nog uit de greep van de tijd te ontsnappen door een nieuwe zilveren hoofdmanspiek aan te schaffen en het vaandel te laten opknappen, maar het mocht niet baten. Het gilde verloor veel leden door overlijden, vertrek of onenigheid. En het aantal daalde verder naarmate de oorlog naderde. Zoals altijd bleven de oude gildebroeders zich halsstarrig verzetten tegen het opheffen van hun gilde. Men kwam de oorlog door en gelukkig begon weer een opleving. De jonge boerenstand kwam erbij en nam het juk over. Maar de tijd was anders dan voorheen en aan het nut van het gilde werd getwijfeld door mensen buiten het gilde. Men had nieuwe vendels aangekocht. Er waren jaren voor nodig om ook nieuwe pakken te verkrijgen voor de tamboers en vendeliers. Langzaam krabbelde het gilde uit het dal. In 1972 werd weer voor het eerst, sedert meer dan een eeuw, een koningsschild geschonken. Er waren weer nieuwe leden bijgekomen. En zowaar werd zelf in 1976 een kringgildedag district zuid georganiseerd. De stijgende lijn was duidelijk aanwezig en zou zich blijven voortzetten tot de dag van vandaag. Een nieuwe hoofdmanspiek werd gekozen die de stijgende lijn mee over nam. In 1985 werd een jubileum gevierd en de animo zowel binnen als buiten de gilde was gegroeid als nooit tevoren deze eeuw.

Een nieuw vaandel

De tijd was weer rijp voor een vernieuwing. Als eerste werd gesproken over een nieuw vaandel. In 1986 is men hierover al begonnen. Toen bleek dat dit geheel door de gemeente betaald zou worden, wilde men meer. De oude pakken van de tamboers en vendeliers waren immers versleten. Nieuwe dus, maar ook een geheel nieuw ontwerp. De leden die in het "zwart" waren, hadden in de voorafgaande jaren al nieuwe kostuums gekregen; dus dan zou de gehele guld in het nieuw zijn. In 1988 werden commissies benoemd, die zich hiermee bezig zouden houden. De een met het nieuwe vaandel en de pakken. De tweede met de financiën die hiermee gemoeid zouden zijn.

Angela van Zijst, de ontwerpster van o.a. het vaandel van Riethoven werd hiervoor aangetrokken. Onze eisen waren als volgt: Het nieuwe vaandel moest licht en fleurig worden. Onze patroonheilige

moest worden afgebeeld als een werkende vrouw, passend in een agrarische gemeenschap zoals Westerhoven is. De hoofdkleuren van onze gilde, korenbloemblauw, melkwit en wijnrood moesten hierin overwegend aanwezig zijn. In de hoekpunten zou in ieder geval het wapen van de gemeente en de patroon van onze kerk moeten komen. En alles op het vaandel moest doordacht en heraldisch verantwoord zijn.

Een ontwerp kwam. Vanaf hier zijn alle details onderzocht en bekeken. St. Anna was prachtig. Voorzien van de vruchten die de aarde ons schenkt, het koren en voorzien van 7 verschillende soorten bloemen.

Zeven is een speciaal getal, denk maar aan de zeven dagen van de week en de zeven sacramenten. De bloemen hebben ieder weer hun eigen betekenis zoals bijvoorbeeld de witte lelie die de onbevleete ontvangenis voorstelt. Ze staat afgebeeld in een zon, zijnde de bron des levens. En de kleur van de kleding staat heraldisch vast. Dit zijn de hoofdkleuren van onze Gilde. De afbeelding van St. Anna was zo goed dat we deze gebruiken als kenmerk voor onze Gilde o.a. in het nieuwe briefhoofd dat we voeren.

Voor de tekst in de banderol zijn we teruggegaan naar 1761. Binnen de gilden is een verschil tussen een "schut" en een "guld". Onze gilde is een Guld. Men zegt hier dan ook altijd: "dar hedde de Guld, dar hedde de Guld, dar hedde potdomme de guld". Dit hebben we in ons vaandel vast willen leggen met de oude tekst "De Gult van St. Anna tot Westerhoven". "Gult" is de oude schrijfwijze van "Guld" en "tot" is de oude schrijfwijze voor "van, behorende tot". St. Anna is omgeven door een rollende bladerband waarin vier ringen zijn bevestigd t.w. trouwring, rad, spinnewiel en borduuring.

Het geheel is een gesloten tuin, symbool voor het maagdschap van St. Anna en de H. Maria. In lindengroen is de gesloten tuin van het maagdschap. De linde is de vrouwenboom, symbool van rechtvaardigheid (rechtspraak) en als middelpunt van het dorp, het verzamelpunt dat de dorpsgemeenschap in de kern van het dorp bijeen bracht en sociaal verbond. Ook het getal 4 is een magisch getal,

wat weer terugkomt in de vier punten van de zilveren riek die op het vaandel staat en de vier hoeken van het vaandel. De vier hoeken staan voor het "Orbis Quadratus", de vier einden der aarde. De rand die hierbij hoort staat voor de "wereldlijke omzoming van het heraldisch vaandel". In die rand is een zig-zag patroon aangebracht dat de ladder naar de hemel voorstelt. In de rand zijn de zeven kleuren van de regenboog, betekend de zeven sacramenten, gezet. In de linkerbovenhoek staat het nieuwe gemeentewapen afgebeeld, echter zonder de schildhouder St. Servatius, omdat deze anders tweemaal voor zou komen. In de linkeronderhoek staat namelijk St. Servatius zijnde de kerkpatroon, zoals deze voorkomt op een oud droogstempel. Hij heeft een kerk in zijn handen om aan te geven dat hij een kerkpatroon is. De rechterbovenhoek is gevuld met twee ineengeslagen handen, zijnde de verbondenheid onderling, broederschap en samenwerking. Deze afbeelding stond op het oude niet meer bestaande vaandel, waarop Johan Oomen ons attent maakte. De laatste hoek is gevuld met het teken uit de ketting van de kring Kempenland, de ineengeslagen wapenen, de handboog, kruisboog en geweer. Het geheel werd geschilderd door Nicoletta Stienen uit Stramproy.

Bruegeliaanse kleding

voor wat betreft de kleding. Deze zijn ontworpen in samenhang met het vaandel en Monique Lage-schaar zou ze vervaardigen. De kostuums moesten zich kenmerken door de soberheid die hier in die tijd overheerst heeft. De materialen zijn voornamelijk van natuurlijke oorsprong, zoals linnen, wol en leer. De kleuren zijn afkomstig van natuurlijke verfstoffen. De sluitingen zijn veters, koordsluitingen, knoopjes en lusjes. Versieringen zijn aanwezig in de vorm van spleten, smockwerk, en Holbeinwerk (borduurtechniek op linnen weefsel). De stijl doet Bruegeliaans aan. De kleding moest behalve mooi zeer zeker praktisch zijn. Het hemd van wit linnen is ruim van snit. De wambuis wordt over het hemd gedragen. Het wambuis is weer wijnrood van kleur. Verder is er een broek, Hoxen genaamd. Ook de broek is wijd van snit en wordt voorzien van beenwindsels. Over de wambuis wordt een lederen gordel gedragen, waaraan een gordeltasje bevestigd wordt. Over de wambuis wordt weer een kaproen gedragen. Een kaproen is schouderkraag met kapuchon. De hoeden zijn van vilt.

Vendels en sjerpen

De vendels zijn dezelfde als die we eerst hadden; voorzien van een Bourgondisch kruis en het totaal in de kleuren van onze gilde, korenbloemblauw, wijnrood en melkwit. De vendels zijn er in twee maten. De kleine vendels zijn voor onze jeugdleden om het te leren. Ook de nieuwe sjerpen zijn wijnrood van kleur. Zowel de vendels als de sjerpen zijn qua vorm en kleur bekend uit overlevering. Deze geven echter al aan dat onze gilde mogelijk dateert van voor de reformatie in 1648. In die reformatie was het namelijk verboden om het Bourgondisch kruis te voeren en moesten de sjerpen van de kleur oranje zijn. De gilden negeerden echter dit verbod en bleven hun oude vormen voeren.

Wijding en presentatie

Op 24 juni 1990 was het dan zo ver dat wij ons konden presenteren in het nieuw. Om 09.00 uur begon de gildemis, door ons zelf verzorgd en opgezet. Het

nieuwe vaandel hing reeds in de kerk. Voor de laatste maal werd het oude vaandel de kerk ingevoerd waarachter ons eigen gilde en alle uitgenodigde gildebroeders de kerk in liepen. Het blijft indrukwekkend, het zwaaien van de vendels (zover mogelijk), die kostuums, het roffelen van de trommen. Je hoort het van eenieder in de kerk. Tijdens de H. Mis werd het nieuwe vaandel ingewijd. Om 10

uur, na de H. Mis, werd voor de kerk met het nieuwe vaandel de eed van trouw aan het wereldlijke en kerkelijke gezag hernieuwd, gevolgd door een vendeldemonstratie. Hierop marcheerden alle gildebroeders, zich trots tonend aan de Westerhovense gemeenschap, naar ons gildehuis. Aldaar werd het vaandel officieel door de burgemeester van Westerhoven overhandigd aan de hoofdmans H. Smolders. Vervolgens werden door A. van Beek namens de Rabobank de vendels en door J. Bruns namens het schenkende bedrijfsleven de nieuwe kostuums overhandigd.

Een geluk komt niet alleen

De vernieuwing had een tweede effect teweeg gebracht. Door ex-burgemeester W. van Nuenen, koning in 1976, door J. de Wit, koning in 1980 en door de nabestaanden van J. Hoeks, koning in 1984 werden koningsschilden geschonken. Men had er reeds lang over gesproken en door deze vernieuwing is het toch tot stand gekomen. En de huidige koning W. Roijackers beloofde als volgende een schild te zullen geven. Voorts was door de overheid, zonder medeweten van de Hoofdman, het besluit genomen om een zilveren speld te geven bij een 25 jaar lidmaatschap van het Sint-Annagilde. Ook hiervan was al lang sprake; echter een van die gegadigden was de hoofdman zelf en dus was er nooit iets van gekomen. Ten overstaan van alle aanwezigen werden Hoofdman H. Smolders, 38 jaar lid, vendelier P. Schrijvers, 36 jaar lid en onze beste handboogschutter G. Hoeks, 29 jaar lid als eersten voorzien van een zilveren speld, hetwelk de vorm en gravering heeft van St. Anna, zoals deze op het nieuwe vaandel afgebeeld staat. Als laatste werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om W. van Nuenen, tot ere-deken te benoemen van onze gilde. Het officiële gedeelte werd afgesloten met een woordje van onze kringvoorzitter H. Luiten.

Schieten om een Annafiets

De middag was gereserveerd voor de schenkers. Zij zouden op de gaai schieten. Dit werd gedaan voor het gildehuis, wat mogelijk werd m.b.v. een door gildebroeders vervaardigde kogelvanger. Een schitterend ding, waardoor men er niet meer naast kan schieten, althans naast de kogelvanger. De schenkers hadden er wel moeite mee. Na ruim 200 schoten kwam dan toch de vogel naar beneden. Alb. Kwinten uit Westerhoven won hierdoor een witte omafiets, waarop de naam van het gilde geschilderd is.

De mensen waren enthousiast eens te hebben kunnen schieten. Hierop is ons gilde zelf nog verder gegaan en hebben we onze eigen vogel afgeschoten. Met ongeveer 80 schoten was het gebeurd. P. Schrijvers was winnaar, maar jammer voor hem is het koningsschieten pas over twee jaar. Vervolgens hadden we nog een gezamenlijke koffietafel en werd teruggekeken naar een zeer geslaagde dag. We kunnen en we willen ons weer tonen. Door het gezamenlijk ergens naar toe werken is weer een nauwere band ontstaan. Door de steun die wij binnen onze gemeenschap hebben gekregen is bevestigd, dat wij als gilde niet alleen staan, maar dat we er zijn voor de gehele gemeenschap en ook gedragen worden door hen.

Jacques van Veldhoven

Woenselse jubilea

Ook dit jaar werd traditiegetrouw de kerkwijding van de Sint-Petruskerk gevierd door het **Sint-Catharinagilde** Woensel; dit keer in het teken van twee jubilea. Er werd herdacht dat het gilde in de winter van 1964/65 nieuw leven werd ingeblazen; 25 jaar geleden dus. 's Morgens vierde men de H. Mis, opgedragen door Ere-Deken pastor v.d. Weijst. Daarbij waren ook de twee gastgilden aanwezig: het Sint-Jorisgilde Vlokhoven/Woensel en het O.L. Vrouwe-gilde van de Kruisboogschutters uit Brussel. Na de viering trok het gezelschap naar het gildehuis, waar een lopende koffietafel werd aangeboden. Vier gildebroeders van dat begin werden gehuldigd: H. v.d. Nieuwenhof, G. Schepers, M. v.d. Nieuwenhof en J. Luijten. Zij kregen het zilveren Catharinarad, behorend bij 25-jarig lidmaatschap, opgespeld. Kapitein J. Luijten kreeg daarna uit handen van Districtsraadsheer E. Reker tevens het zilveren schild van Kring Kempenland, vanwege zijn 25-jarig Overheidslidmaatschap. Aan beide gastgilden werden herinneringsgeschenken overhandigd. Van het Brusselse O.L. Vrouwe-gilde mocht een gesmeed uithangteken voor het Woenselse gildehuis ontvangen worden. In de loop van de middag werd voor de liefhebbers een onderlinge kruisboogschietwedstrijd op wip gehouden. Het Sint-Catharinagilde Gestel zorgde ervoor dat er ook op 10 meter doel geschoten kon worden. Het gilde is altijd een gewerengilde geweest. Nu het gilde echter een eigen gildehuis heeft, met de gelegenheid tot doel- en wipschieten met kruisboog, hoopt men deze schietactiviteit verder te ontplooiën. Na afloop werden de prijzen uitgereikt, waarbij de Brusselse vrienden een fraai cadeau hadden voor de beste Woenselse schutter. Al met al een geslaagde dag onder stralende omstandigheden.

Sint-Catharinagilde tot Blortem en Gestel Koningschieten.

Op zaterdagavond 26 mei verzamelden zich de gildebroeders in het gildehuis "De Ketting" en samen trokken ze op naar de kerk van de H. Maria Middelaars waar de H. Mis werd bijgewoond als aanloop tot het 3-jaarlijks koningschieten op zondag 27 mei.

Dan kwam de zondag; al vroeg stonden er gildebroeders op de schutsweide, waar de vlaggen werden gehesen, de vogel werd opgezet en het terrein werd afgebakend. De zon scheen alsof die speciaal voor deze feestelijke gelegenheid besteld was. Intussen marcheerden twee tamboers en de kapitein door de straten van Gestel om de Overheid aan te trommen. Met ferme slag roerden de tamboers hun trommen zodat je ze al van verre hoorde aankomen en de noodzakelijke hartversterking kon worden klaargezet.

Teruggekomen in het gildehuis werd de Overheid begroet door een voltallig gilde met vele dames. Na een kopje koffie kon vervolgens de tocht naar de oude koning, Ad Engels beginnen. Hij werd feestelijk afgehaald, waarbij vele van zijn burens en kennissen aanwezig waren om hem aan te moedigen op de laatste dag van zijn koningschap. In "De Ketting" wachtte de gildebroeders en overige aanwezigen een aangename verrassing: Ad had persoonlijk voor een geweldig krentebrood, het koningsbrood, gezorgd en dat liet iedereen zich op de gezondheid van Ad goed smaken.

Toen was de beurt aan de gemengde zangvereniging St. Caecilia. Die had voor deze gelegenheid een speciaal gilde-programma ingestudeerd: "Gildebroeders maakt plezier", "Van Hertog Jan" en het "Catrinalied". Tot genoegen van de gildebroeders zongen zij het "St. Catharinalied", dat elk jaar te horen is op Catriendag, in een speciale vierstemmige bewerking door de dirigent. Het refrein werd natuurlijk uit volle borst door de aanwezigen meezongen.

Toen werd het tijd voor de gilde-ceremoniën. In de gildekamer verzamelden zich de gildebroeders om er de komst van de burgemeester van Eindhoven af te wachten. Even na tweeën betrad burgemeester J. van Kemenade, vergezeld van zijn echtgenote, de gildekamer, waar zij werden verwelkomd en voorgesteld aan de gildebroeders, jeugdleden en Eredelen door Regerend Deken Leo Simons. Deze verwelkomde de burgemeester met een toespraak en overhandigde ons nieuwe boek over de Gildetrom aan de burgemeester.

Nadat we ons voor "De Ketting" hadden opgesteld ging het in optocht naar de schutsweide, de burgemeester in ons midden. We trokken driemaal om de boom en menig gildebroeder zal vol hoop hebben opgekeken naar de vogel.

Toen hing Ad zijn koningsvest bij de boom ten teken dat het koningschap openstond. Aan het vest spelde hij zijn koningsschild, een prachtig schild waarop duidelijk de landmeter Ad en de tamboer Ad te zien waren.

Koning Frans Jansen wordt omhangen met het koningsvest.

De Kapitein las de ordonnantieën voor, de erewijn werd gedronken en toen kon burgemeester van Kemenade de officiële daad verrichten waarvoor hij gekomen was, dus schieten maar. De pijl ging inderdaad in de richting van de vogel, maar deze moet even met zijn staart hebben bewogen want de pijl ging zonder resultaat hoger op.

Daarmee was toch aan de traditie en de reglementen voldaan en nu konden de gildebroeders beginnen. Terwijl de burgemeester en zijn vrouw bleven toekijken, evenals een talrijk publiek dat genoot van de sfeer en de stralende zon, schoot als eerste de oude koning en daarna de gildebroeders, volgens de door het lot vastgestelde volgorde, en allemaal met de eerlijke en onkreukbare gildeboog. Ronde na ronde verstreek en veren en kop waren al gevallen toen de vierde ronde kwam. De spanning zat er flink in en missers waren er ook genoeg, tot dan het langverwachte moment kwam en Frans Jansen bij het 55ste schot de gipsen koningsvogel totaal aan flarden schoot en zich de komende drie jaar koning van ons gilde mag noemen.

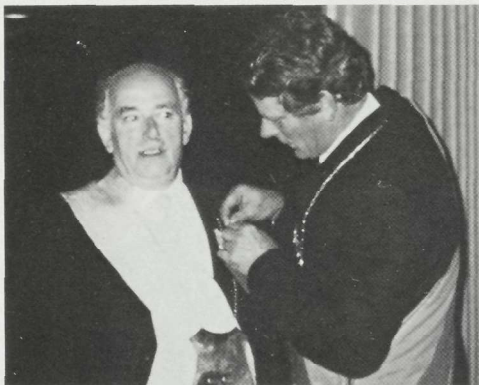
Na de felicitaties, het omhangen van het koningsvest en het betreden van het vaandel werd hem een vendelhulde gebracht. Met koningsbier waarvan gul gebruik werd gemaakt en het prachtige weer, was dit een mooi koningsfeest.

Leo van der Sangen.

Jubilarissen Gilde Sint Lucia Steensel

Tijdens de teerdag op zaterdag 30 juni j.l. werd er gefeest op het feit dat Wim van Hooff 25 jaar lid was van het Gilde en de Overheid en dat Piet van Keulen 65 jaar gildebroeder was.

Piet is sinds 1925 lid van het gilde en heeft zeer vele jaren op voortreffelijke wijze de beurs van het gilde beheerd.

Jubilaris Wim van Hooff

Toen Wim van Hooff in 1965 lid werd van het gilde, werd hij al in de eerste vergadering lid van de Overheid, doordat hij het hoogste bod uitbracht op het vaandel.

Wim heeft er hard aan mee gewerkt om het gilde, dat in de zestiger jaren nog maar weinig leden en activiteiten had, nieuw leven in te blazen. Zo zorgde hij er mede voor dat er een jaar later 22 nieuwe leden bijkwamen en dat Steensel in 1970 een kringgildedag organiseerde.

Hij was ook degene die uit het gilde een drumband hielp ontstaan.

Wim is lang regerend deken van ons gilde geweest en is sinds 1983 hoofdman van het Sint-Luciagilde. Ook is hij raadsheer van kring West.

Dit alles was voor het gilde voldoende reden om Wim een mooie herinneringsmedaille te laten opspelden door de regerend deken Jan Peeters.

De kring kende hem het Zilveren Schild van Kring Kempenland toe.

De kringvoorzitter, dhr. Luiten, kwam tezamen met de secretaris, dhr. Govers en de tweede secretaris, dhr. Van Olmen, naar Steensel om Wim van Hooff deze onderscheiding op te spelden.

Wij hopen dat beide jubilarissen nog vele jaren in goede gezondheid deel mogen blijven uitmaken van ons gilde.

Jubilaris P. van Keulen

Sint-Jansgilde Soerendonk

Koningschieten.

Op zondag 17 juni werd het drie-jaarlijkse koningschieten gehouden. Nadat de koning Bert Staals zich van zijn waardigheden ontdaan had, ontstond een spannende strijd onder de 10 kandidaten op het schietterrein aan de Groenstraat. Na het 407e schot was deken-tamboer Leo Vos de gelukkige nieuwe koning voor 3 jaar van het Sint-Jansgilde. Na de plechtige installatie en vendelhulde werd in het gildehuis "De Bout" de gebruikelijke erewijn gedronken en werd er nog een gezellig samenzijn gehouden.

Afscheid Leo van Exel.

Even warm als zijn belangstelling altijd geweest is voor het gildewezen, was het officiële afscheid van Leo van Exel als kapitein van het Sint-Jansgilde van Soerendonk op vrijdagavond 22 juni. De gezellige zaal van gildehuis "De Bout" is vrij laag, de belangstelling voor het afscheid was groot en de temperatuur was hoog en dat zorgde samen voor een hoge temperatuur binnen.

Huldiging Leo van Exel.

Het Sint-Jansgilde had Leo van Exel (63) een afscheidsreceptie aangeboden wegens zijn vele verdiensten voor het gilde gedurende vele jaren. Om vergelijkbare redenen droeg ook het bestuur van Kring Kempenland zijn steentje bij aan de organisatie. Leo van Exel zat sinds 1954 in het bestuur van het gilde, 29 jaar als secretaris en vervolgens 7 jaar als kapitein. In februari legde hij zijn kapiteinsfunctie om gezondheidsredenen neer. Op die algemene vergadering besloten de gildebroeders de kapiteinsfunctie op te splitsen in die van voorzitter en deken-penningmeester, waarvoor de statuten veranderd moesten worden. In deze functies werden respectievelijk Wim Ras en Jan Teunissen benoemd.

Het meteen die avond spontaan aangekondigde officiële afscheid van Leo van Exel vond na enig uitstel uiteindelijk op 22 juni plaats, de vrijdag vóór Sint Jan en vóór Soerendonk-kermis, dagen waarop het gilde traditioneel het een en ander te vieren heeft. Massaal kwamen de gildebroeders op om Leo van Exel en zijn gezin aan huis af te halen en hem op het Heilig Hart-pleintje voor "De Bout" een vendelhulde te brengen. Om acht uur begon in "De Bout" het officiële programma met diverse toespraken, die tot lang in de tot tien uur geplande receptietijd doorliepen.

Namens het gilde opende de nieuwe kapitein Wim Ras de avond. Hij benoemde namens alle gildebroeders Leo van Exel officieel tot eredecken, door hem het bijbehorende schild om te hangen. Het ere-dekenschap was Leo al staande de ledenvergadering in februari bij acclamatie toegekend. Hierna nam gildebroeder Wiel Peerlings als ceremoniemeester de touwtjes in handen om alles professioneel in goede banen te leiden. Gezien de drukke toeloop was dat geen overbodige luxe. Veel gilden uit Kempenland hadden vertegenwoordigers gestuurd om bij het afscheid aanwezig te zijn en ook veel verenigingen uit Soerendonk en de andere dorpen in de gemeente Maarheeze gaven acte de présence. De familie en de buurt bleven niet achter.

Kringvoorzitter Henk Luiten bedankte in zijn toespraak Leo van Exel voor alles wat hij sinds 1954 voor het gildewezen gedaan had. Zijn laatste functie, raadsheer van het district Oost, legde Leo in maart neer. Henk Luiten, vergezeld van secretaris Jacq Govers en tweede secretaris Johan van Olmen en onder andere de beide ere-raadsheren Marius Zijlmans en Horsting uit Reusel, kon Leo daarom de hoogste Kringonderscheiding, het gouden medaillon, opspelden. Eigenlijk had dit moeten gebeuren op de Kringdag in Duizel, maar daar kon Leo toen niet aanwezig zijn.

Het afscheid werd opgeluisterd door het voltallige College van Burgemeester en Wethouders van Maarheeze. Burgemeester mevrouw A. de Jong-Craijé sprak Leo ook toe. Zij roemde zijn vele verdiensten voor de gemeenschap, onder meer als mede-oprichter van de fanfare van Maarheeze en als lid van de gemeenteraad gedurende 16 jaar. Zij gaf dan ook te kennen zich geheel te kunnen vinden in haar aangename verplichting: het opspelden van een koninklijke onderscheiding in de vorm van de eremedaille in goud verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Leo van Exel was door deze hoge onderscheiding duidelijk verrast, liet hij weten, om vervolgens aan een gloedvol betoog te beginnen wat vele aanwezigen van hem al verwachtten. Het was niet altijd even dankbaar werk geweest, stelde Leo, die zich in de jaren zestig veel met de statuten en reglementen van de Kring beziggehouden heeft. "En ik heb er inderdaad veel tijd in gestopt, maar dat komt door mijn instelling: als je iets doet, moet je het goed doen, dat kan ik nu eenmaal niet anders".

Velen drukten de onderscheidene en zijn vrouw ook na al die woorden nog de hand en de receptie liep onvermijdelijk uit. Onder de aanwezigen onder andere Federatie-voorzitter E. van Bouwdijk Bastiaanse en secretaris Rein Haase. Een aangename verrassing was de aanwezigheid van P.J. Schroeder en zijn moeder, de weduwe van Jos Schroeder met wie Leo nog veel samengewerkt heeft.

Ommeganck.

Enkele dagen later was Kringvoorzitter Luiten andermaal de gast van het Soerendonkse gilde, dat op kermisdinsdag de traditionele "ommeganck" hield.

Het was dit jaar op kermisdinsdag 26 juni 1990 een zeer drukke ommeganck. Het gilde trok traditiegetrouw op deze dinsdag rond door het dorp na een gildemis en een vendelhulde voor ere-deken pastoor J. Bakker.

Na deze hulde en installatie van de nieuwe koningsdeken Bert Stals in café Frans Maas werden

in de zaal van Gradje Roosen de jubilarissen gehuldigd. Dat waren dit jaar zeven gildebroeders die 25 jaar lid waren, namelijk tamboer en nieuwe koning Leo Vos, de tamboers Jos van Gennip en Harrie Ras, zilverdrager Frans Peels, oud-vendelier Tonnie Ras en gildeheer A. Slothouwer. Tamboer Jan Ras ontbrak vanwege een bedrijfsongeval. Deze jubilarissen werden onderscheiden met het zilveren medaillon van het Sint-Jansgilde.

Ook had het gilde dit jaar vijf gildebroeders die 40 jaar lid waren, namelijk oud-kapitein en ere-deken Toon Ras, oud-raadsheer vendelen van de kring Kempenland Tinus Boelens, tevens jurylid vendelen, oud-vendelier en hoofdvaandeldrager Door Aarts, tevens jurylid vendelen en Peer Maas, oud-koning en zilverdrager. Deze laatste drie werden door districtsraadsheer J. de Greef onderscheiden met het zilveren schild van kring Kempenland. Toon Ras had deze onderscheiding reeds eerder ontvangen. J. de Greef merkte nog op dat waar zoveel jubilarissen zijn wel een goede gildegeest moet hangen. Namens kring Kempenland sprak voorzitter H. Luiten tot de jubilarissen. Aan de 40-jarige jubilarissen werd de bronzen penning van Sint Jan overhandigd. De dames van de 40-jarige jubilarissen ontvingen een mooie bos bloemen. Wegens verblijf in het buitenland was de 40-jarige jubilaris Jan Boelens deze dag niet aanwezig.

V.l.n.r.: De jubilarissen M. Boelens, P. Maas, A. Ras, Th. Aarts.

Na deze huldiging werd bij de Sint-Jansboom op de heuvel M. Winters ingewijd en werd verder op Cranendonck bij het gemeentehuis een vendelhulde gebracht aan het wereldlijk gezag. Na een stop ten huize van de familie De Jong-Craijé werd in zaal De Valk door gildeheer A. Slothouwer het oude hoofdvaandel getoond, dat op zijn kosten gerestaureerd is. Nadat bij gildehuis "De Bout" een uitsmijter genuttigd werd en de "vruchten" werden verkocht, werd de dag besloten met het uitgeleide doen van de nieuwe deken door het bestuur in café Frans Maas.

Het Sint-Jansgilde mag terugzien op een zeer geslaagde "Ommeganck '90".

Een bijzondere promotie.

Onder de Brabantse gildebroeders zullen er wel te vinden zijn die, na het beëindigen van hun studie aan een Nederlandse universiteit, gepromoveerd zijn.

Bij de ridderlijke Gilde van St. Sebastiaan te Eindhoven vond in maart j.l. een bijzondere promotie plaats. De promovendus had niet alleen lang geleden zijn studie beëindigd, maar is ook al jaren lang gepensioneerd. Deze gildebroeder is G. Raijmakers, die gedurende tientallen jaren als neuroloog en psychiater zijn praktijk uitoefende in het Sint-Lambertusziekenhuis te Helmond.

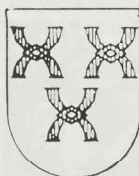
Na zijn pensionering verhuisde hij naar Zuid-Frankrijk en liet daarheen honderden boeken, voornamelijk Engelse, overkomen en zette een studie op, gevolgd door een publicatie over het ontstaan van de taal en de spraak bij de mensen. Het werd zo'n gedegen werk, dat de Vrije Universiteit van Amsterdam het goedkeurde om daarmee de graad van doctor te verkrijgen. Een prestatie, als je leest dat hij geboren is in Stratum op 20 december 1917 (72 jaar!).

Er bestaat grote belangstelling voor dit werk, daar er in het Nederlands nauwelijks literatuur bestaat over dit onderwerp, zodat het werk bij publicatie

meteen beoordeeld werd als het Nederlandse standaard-werk over dit onderwerp.

Gildebroeder Raijmakers en zijn familie zijn al bijna twee eeuwen lid van het gilde; zijn vader was zelfs Keizer. Daar hij voor alle gildebijeenkomsten nog steeds overkomt en deze met familiebezoek combineert, hebben wij zijn promotie graag met gilde-eer begeleid. Wij kregen toestemming van de faculteit om met jacquet en sjerp, met de koningsmantel en met het vaandel, de zojuist gepromoveerde in de stoet van professoren naar de receptie te begeleiden en daar een erehaag te vormen. De slaande trom wekte aanvankelijk enige opschudding en omstaanders vreesden even een omgekeerde "alteratie" en dat nog wel in een Amsterdams protestants bolwerk. Al snel overheerste de vreugde en bewondering voor deze unieke prestatie. Het feest na afloop vond natuurlijk in Brabant plaats in zijn oude woonplaats Aarle-Rixtel. Zijn vriend en collega, mede-gildebroeder Louis Schröder, bezong hem uitvoerig in een klokgedicht en bood hem namens allen een echte klok aan voor zijn woning. Er klinken nu Brabantse klanken in het Franse land. Zijn vrouw deelde welverdiend in de hulde om haar bijdrage aan de grote prestatie.

R.B. Keunen,
Kapitein.

Nieuws uit Peelland

Onderscheidingen

Piet van den Berkmortel

De 67-jarige Piet van den Berkmortel uit Liessel kreeg de zilveren medaille voor zijn verdiensten in het gildewezen. De heer Van den Berkmortel is sinds 1947 lid van het Sint-Hubertusgilde in zijn woonplaats. Hij was daar hoofdman en bekleedde in de loop der jaren vele bestuursfuncties.

Ook was hij vice-voorzitter van gilden van kring "Peelland" en raadsheer van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden.

Tevens was Piet, buiten het gildewezen, maatschappelijk actief in diverse verenigingen.

Op 17 februari 1990 namen drie bestuursleden afscheid van het bestuur kring "Peelland", namelijk Piet van den Berkmortel, Jac Huijbers en Henk de Jong.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst van het kringbestuur werden twee van hen in het zonnetje gezet. Jac Huijbers, 19 jaar lid van het kringbestuur en even zovele jaren penningmeester.

Piet van den Berkmortel, 21 jaar bestuurslid en ook 21 jaar vice-voorzitter.

Voorzitter Fred van Thiel memoreerde in zijn toespraak de vele verdiensten van de twee gildebroeders en onderschreef dit door hen tot ere-lid van kring Peelland te benoemen.

De jubilarissen werden onderscheiden met het zilveren jubileumschild en voor de beide echtgenoten waren er bloemen.

In hartelijke woorden dankte Piet, ook namens Jac,

voor zoveel eerbetoon.

Het was jammer dat oud-bestuurslid Henk de Jong wegens omstandigheden niet aanwezig was.

Adreswijziging.

Per 1 november 1990

Kringsecretaris
"Peelland"

P.J.G. Verheijen, nieuw
adres:

Dilmanshof 63
5712 XL Someren
tel. 04937-93618

Secretariaat

Gilde St. Lambertus
Someren-Eind

P.J.G. Verheijen, nieuw
adres:

Dilmanshof 63
5712 XL Someren
tel. -4937-93618.

Restauratie Sint-Antoniuskapel in Gemert

Voorzitter Jan Penninx van het Gilde van St. Antonius en Sebastiaan Gemert zei zaterdagmiddag 14 juli een gelukkig mens te zijn, nu hij zoveel mensen kon bedanken voor de medewerking aan de restauratie van de gildekapel in Gemert.

Op 5 maart 1990 begonnen de gildebroeders in eigen beheer aan de sloop van de versleten delen

van de kapel. Daarbij kwamen zij dikwijls tot onaangename verrassingen, want meer onderdelen dan was voorzien, moesten worden verwijderd. Toch werd men niet teneergeslagen, ook niet toen algemeen werd gezegd dat de "skut de kapel sloopte"! Maar eerst moet iets verdwijnen om er iets nieuws en beters voor in de plaats te stellen.

Hoe gelukkig waren de gildebroeders, toen op 29 juni j.l. de gerestaureerde kapel aan het gilde kon worden opgeleverd. Het was een parel geworden, want niet alleen waren de loszittende delen van het buitenpleisterwerk losgebikt, maar in ontelbare uren had men alle cement van de muren verwijderd. Het echte oude metselwerk kwam te voorschijn, op zichzelf al een juweel.

Honderden uren hebben de gildebroeders, ieder naar vermogen, in de restauratie gestoken, in de sloop, in metselen, pannen leggen, "uupperen", timmeren, administratieve begeleiding e.d. Het resultaat was er naar. Het gilde bezit weer een kapel, die er weer jaren tegen kan en een gouden juweel is. De lof van zeer velen komt met recht aan de gildebroeders toe. Daarom was het terecht, dat gildebroeder Jan Penninx dankbaar was.

Pastor Biemans liet het wijwater in vele grote druppels op het uitwendige en inwendige van de kapel neerdalen, zodat de zegen van de Allergrootste zeker op dit werk zal rusten. En het Miserere mei Deus, "Heer, ontferm U over mij" gold zeker voor de gildebroeders.

Ook burgemeester Mr. J.H.A.G. van Maasakkers prees de gildebroeders voor hun werkzaamheid en constateerde met vreugde, dat het gilde niet alleen folklore is, maar duidelijk streeft naar het bewaren en beschutten van waardevolle zaken. Hij prees de gildebroeders, maar ook het echtpaar Michels, al bijna 50 jaar de kapelbewaarders, voor de opofferingsgezindheid. En het was als een aansporing voor een dankfeest van en voor het gilde, toen hij een oud Sint-Antoniuslied aanhaalde:

"Haalt trom en vaandel, standaard, schild en pieken,

Komt violisten, maakt een melodij,
En zingt eenpariglijk een stemmig lieke,
Gij mannen van Sint Antoniuschutterij".

De gerestaureerde kapel is op zondag geopend van 09.00-20.00 uur en elke dag tussen 14.00-17.00 uur. Het is zeker een bezoek waard.

Een keizer en koning voor het Sint-Antoniusgilde Gemert

In de Karte was het niet voorzien en in de geschiedenis was het niet voorgekomen, maar toch kreeg het Gilde van Sint Antonius en Sebastiaan Gemert voor het eerst een keizer in de persoon van **Adriaan van Zeeland**, de koning uit de jaren 1986 en 1988 (de regeringsperiode is 2 jaar).

Het was ontzettend spannend bij Kokse Hoeve op kermismaandag 16 juli, toen het gilde koning schoot. Er was al wel over de kansen van een keizerschap gesproken, maar het beslissende schot moet nog altijd eerst gelost zijn, voordat men zich keizer kan noemen. En het duurde wel heel lang tot het 213e schot de beslissing bracht.

Het volk morde een beetje omdat er tweestrijd stond of nu wel nog een splinter hout op de spil lag of niet. En daarin tekende zich de voor- en tegen-

standers van een keizer af. Gildevoorzitter Jan Penninx had het bij het rechte eind, toen hij besliste dat er nog hout op de spil lag en weigerde de boom "omlaag te laten". Het duurde nog 24 schoten voor het laatste hardnekkige stukje hout van amper 3 cm. naar beneden viel en als bewijs voor de stelling werd opgevangen.

En toch werd deze beslissing door sommigen nog niet aanvaard!

Omdat het gilde een koning moet hebben, werd een nieuwe vogel op de schutsboom geplaatst. Nu duurde het niet zo lang, slechts 43 schoten en toen mocht gildebroeder **Nico Krol** zich koning noemen. Hij koos zijn vrouw Nelly tot koningin. Hij zal de hoogste autoriteit bij het gilde zijn tot de kermis van 1992.

Nico Krol werd ingehuldigd als koning, nadat hij de voorgeschreven drie beloften had afgelegd en daarna mocht keizer Adriaan van Zeeland zijn huldiging ondergaan. Als het zo lang duurt als nu het geval is geweest, zal hij zijn 3e belofte, dat hij een keizersschild moet schenken, wel niet behoeven te vervullen!

Dit koningschieten zal nog lang in de herinnering blijven en geschiedenis worden, maar wordt geschiedenis niet elke dag geschreven?

Sint-Willibrordusgilde Bakel

Vrijdag 18 mei kwamen onze gildebroeders om half 2 in ons gildehuis bij elkaar om onze jubilarissen af te halen:

Piet Adriaans 70 jaar gildebroeder

Wim Royackers 25 jaar gildebroeder.

In vol ornaat trok men naar de kerk waar de pastoor een plechtige H. Mis opdroeg.

De pastoor sprak in zijn toespraak over de trouw en broederschap in het gilde, feliciteerde Piet met zijn 70-jarig jubileum, want zo'n lang lidmaatschap is een zeldzaamheid.

Ook de zilveren jubilaris werd gefeliciteerd; hij heeft nog een lange tijd voor de boeg om Piet in te halen.

Na de H. Mis bracht het gilde de jubilarissen de vendelgroet en werd een groepsfoto gemaakt. In ons gildehuis aangekomen stond de koffie klaar.

Voorzitter H. Bankers heette allen welkom, speciaal burgemeester Martijn en mevrouw Martijn, gildeheer W. Koppens en mevrouw Koppens, het kringbestuur met hun dames, kinderen van de 70-jarige jubilaris, moeder, broers en zusters van de zilveren jubilaris, gildebroeders met hun dames en verdere genodigden. De voorzitter feliciteerde onze 70-jarige jubilaris met zijn vele verdiensten voor het gilde. "Op elk gildefeest waar wij komen, wordt niet gevraagd: is er het Bakels gilde, maar wel: waar is "Piet de Mulder?"

Jaren hebt ge als bestuurslid de belangen van het gilde behartigd, ook de tijd dat het aantal gildebroeders maar klein was. Ge waart jaren als koning, later als keizer, op elk gildefeest present. Namens het gilde wil ik u deze mooie wandklok aanbieden en hoop dat ge er nog lang plezier van moogt hebben".

"Gildebroeder Wim, 25 jaar als gildebroeder, is ook een felicitatie waard; broederschap staat bij jou hoog in het vaandel. Als vaandrig heb je de leiding over de vendeliers, wat aan jou wel is toevertrouwd. Volg de sporen van de 70-jarige jubilaris, dan hebt

ge nog een mooie tijd tegood".

Namens het gilde kreeg de zilveren jubilaris een tinnen bord aangeboden. Voor de dames van de jubilarissen waren er bloemen.

Hierna kreeg de burgemeester het woord.

"Het is wel een bijzonder feest, 70 jaar lid van het gilde te zijn. De saamhorigheid in het gilde staat hoog in het vaandel. Het gilde neemt in je leven wel een zeer bijzondere plaats in. Altijd present op elk gildefeest is al een bijzondere prestatie, waar velen een voorbeeld aan kunnen nemen.

Ik hoop dat je nog jaren van dit mooie gilde kunt genieten".

Namens de gemeente bood de burgemeester de jubilaris een prachtig schild aan.

Ook feliciteerde de burgemeester Wim met zijn zilveren lidmaatschap en hoopte dat hij de voetsporen van Piet zou volgen.

Namens het kringbestuur sprak voorzitter Van Tiel de jubilarissen toe.

Hierna vroeg de heer Pijnenburg uit Esch het woord en feliciteerde eerst het gilde met de prachtige opening van deze feestdag met zo'n prachtige gildemis. Vervolgens feliciteerde hij Piet de Mulder met dit uniek jubileum. Spreker bood de jubilarissen een kalender en een vogel aan. Daarna stond een heerlijke koffietafel klaar. Om half zeven begon de receptie. Alle gilden uit de kring waren present, alle verenigingen en vele particulieren. Ook fanfare Musis Sacrum bracht een muzikale hulde. Voorzitter J. Lambregs feliciteerde de jubilarissen en hoopte dat de band tussen de fanfare en het gilde zo zal blijven.

Het voltallige gilde uit Stiphout bracht de vendelgroot. Voorzitter v.d. Burgt sprak over de band die er vroeger was tussen de heer Verijken en onze jubilaris.

Onze gildebroeder Wim ontving van zijn familie een prachtig schild.

Op de feestavond bezongen onze gildezusters de belevenissen van onze jubilarissen.

Om 1 uur sloot onze voorzitter deze zeer geslaagde dag en dankte allen voor de prettige samenwerking. Ook dankte hij onze gildehospes Heintje en Tonny voor de uitstekende verzorging.

In memoriam

Piet Adriaans (Piet de Mulder)
in de leeftijd van 88 jaar (1902-1990)

"Pastoor, als ik dood ga, wil ik een vol prentje".

Waarop de pastoor zei:

"Piet, één prentje is voor jou niet voldoende".

Een echte dorpsfiguur is uit ons midden heengegaan: Piet de Mulder en de oudste gildebroeder van het Sint-Willibrordusgilde Bakel. Want dit zijn de twee dingen die het leven van Piet hebben bepaald en gevuld. Beide was hij in hart en nieren, zo zal hij onder ons blijven voortleven, een markante figuur, een gezelschapsmens.

Vele verhalen zijn er over hem te vertellen, je kunt er vele prentjes mee volmaken. Want veel heeft hij meegemaakt, veel heeft hij uitgehaald. Hij was er altijd graag bij.

Hij wilde erbij horen en dat heeft hij bijna tot zijn laatste dag kunnen volhouden, want 51 dagen na zijn 70-jarig lidmaatschap van het Sint-Willi-

Piet Adriaans

brordusgilde overleed hij op 8 juli 1990 in het ziekenhuis van Deurne.

Het Bakelse gilde verliest in Piet een gildebroeder, die moeilijk te evenaren zal zijn. Hij was 70 jaar broeder, waarvan vele jaren bestuurslid in goede en slechte tijden.

Ook als penningmeester in het bestuur van gildenkring "Peelland" heeft hij zijn verdiensten gehad. Hij was koning en keizer van het gilde.

Piet had nog meer hoogtepunten in zijn leven. Al vroeg moest hij zelfstandig zijn weg door het leven zoeken. Zeker in zijn jonge tijd geen eenvoudige zaak. Maar hij beschikte over een flinke dosis energie en durf, hij legde gemakkelijk contacten met mensen. Piet wist altijd ergens over te buuten. Het zakelijke en harde, dat ook bij zijn werk kwam kijken, liet hij graag over aan een ander, dat lag hem niet en dat schoof hij voor zich uit. Piet zag het leven het liefst van de zonnige kant. En die zon heeft volop voor hem geschenen. Want naast zijn werk en zijn gezin had hij tijd voor vrienden, het gilde, de brandweer en de voetbalsport, waarvan P.S.V. zijn favoriete club was.

Pastoor Van Veijsen van de Sint-Willibrordusparochie te Bakel zei tijdens de uitvaartdienst van Piet Adriaans: "Wij zijn met een kleurrijk gezelschap hier in de kerk om afscheid te nemen van Piet Adriaans die ook een kleurrijk persoon was. Piet ging graag om met mensen, als mulder maar zeer zeker als gildebroeder. Hij was trouw aan dingen en mensen, het gilde getuigt hiervan. Dat zijn dood zoveel mensen bijeen kan brengen, is wel een teken dat Piet "unne skonne" mens was in Bakel en ver daarbuiten, maar zeker tussen zijn gildebroeders. Heer van ons allen, geef Piet een goed plaatsje bij U thuis. Op zijn vaste plaats in de kerk zal hij U ongetwijfeld daarover gesproken hebben. Geef hem Uw vrede en vreugde, want dat past bij hem.

Kinderen en kleinkinderen, jullie hebben vader en opa vaak moeten missen. Hij was dan naar zijn gildebroeders. Al deze gildebroeders zijn u dankbaar dat hij dit heeft mogen doen".

Ant. Slegers, deken-schrijver.

Punt voor punt

• Lieropse gilden

De twee Lieropse gilden St. Antonius Abt en Onze Lieve Vrouw van de Zeven Ween luisterden het oogsteest in het Noord-Limburgse Kronenburg op. Zij deden mee aan de optocht en verzorgden diverse vendeldemonstraties.

• Gilde St. Margaretha Aarle-Rixtel

De jaarlijkse teerdag van het Aarlese gilde zal de broeders nog lang heugen. Hoofdman Henk de Jong kreeg een schild aangeboden door het ere-lid Jozef van Ommeren. Verder maakte de beschermheer het gilde eigenaar van een stuk grond, waar het gilde al meer dan 25 jaar het koningschieten houdt. Ook nam het gilde een nieuwe schutsboom in gebruik op de Kouwenberg, nadat die door pastoor Tilman was ingezegend.

• Gilde St. Antonius Abt Deurne

De 58-jarige Harrie Hoebe is de nieuwe koning van het Deurnese gilde. Hij haalde in de kasteeltuin bij het 173-ste schot de vogel naar beneden. Volgens oud gebruik kreeg hij na afloop een lauwerkrans omgehangen en rookte hij - als niet-roker - de vredespijp. De 90-jarige Has Martens werd het schieten op de vogel teveel; hij deed, alsof er niets aan de hand was, zijn gebruikelijke middagdutje vlak bij de schutsboom.

• Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Gildezuster Angeliën Knapen uit Someren-Eind was tijdens de kringkampioenschappen schieten op de wip alle mannen de baas. Zij werd kampioen der kampioenen van de vier onderdelen. De kringkampioenschappen werden gehouden te Lierop.

• Gilde St. Willibrordus Vlierden

Het Vlierdense gilde heeft op 6 mei op de schutsboom een plaque onthuld. Het gedenkschild bevat de namen van de leden die in 1931 de schutsboom oprichtten: het waren toen de koning Piet Jacobs, kapitein Willem van Otterdijk, vaandeldrager Thijs van Rijssel en deken Piet Driessen. De huidige koning, Willen Meulendijks, onthulde de plaque in het bijzijn van de hiervoor uitgenodigde kinderen van de toenmalige oprichters.

• Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Het Someren-Eindse gilde heeft op 10 juli een vendelhulde gebracht aan de directie van de Lucasstichting voor revalidatie te Hoensbroek. Gildebrouder Martien Vlemmix werd daar een jaar verpleegd. Martien bood het gilde, naar aanleiding van dit bezoek, een dekenstok aan.

• Gilde St. Joris Deurne

Op zaterdagmiddag 9 juni begaf het Sint-Jorisgilde uit Deurne zich naar historische grond van de gemeente Deurne, nabij de kasteelruïne waar in vroegere tijden de kasteelheren leefden die nauw verbonden waren met het gildewezen.

De hoofdman H. Engelen memoreerde in zijn toespraak hoe 40 jaar geleden de vader van Martien van Doorne het beschermheerschap aanvaardde en bij die installatie van de aanwezige gildebroeders er nu nog twee leden deel uitmaken van het gilde, te weten ere-deken Hendrik Linders en de huidige hoofdman Hubert Engelen. Aan hen beiden was de eer om het ereteken van het gilde,

de sjerp, bij de beschermheer Martien van Doorne om te hangen. Doordat de familie Van Doorne het gilde altijd een warm hart heeft toegedragen, wilde de heer Van Doorne deze traditie voortzetten en overhandigde aan de hoofdman een cheque die voldoende was om met de gelden van het reeds bestaande uniformenfonds, na verloop van enige tijd over te gaan tot aanschaf van nieuwe uniformen.

Na het uitbrengen van de vendelgroet werd het gilde uitgenodigd voor een toast en werd door de familie Van Doorne het aanwezige gildezilver in ogeschouw genomen. Namens het gilde dankte de hoofdman voor de genoten gastvrijheid en in het bijzonder voor de ontvangen gift. Tot slot van deze mooie middag maakte het gilde een rondgang door de parochie de Walsberg.

• Verbroederingschieten van de vier Deurnese gilden

Zondagmiddag 15 juli kwamen de gilden Sint Antonius Abt, Sint Hubertus, Sint Willibrordus en Sint Joris, op buurtschap Brugge bij elkaar om gezamenlijk op te trekken naar het schietterrein van het Sint-Jorisgilde voor de verschiëting van het verbroederingschild.

N: dat pastoor Hasselman de schietboom met een schot had bevrijd, was het de eer aan de burge-meester van Genabeek en coördinator A. van Gisteren om de verdere openingsschoten te lossen.

Zestig gildebroeders waren na loting ingeschreven en zo kon de strijd op de houten vogel beginnen. Zoals in 1983, was het nu ook weer dat gildebroeder Theo Aldenize van het Sint Antonius Abt gilde bij het 170ste schot de houten vogel naar beneden haalde en daarmee de broedersdrager 1990 werd.

Voor de jeugdige gildebroeders was een kleinere houten vogel het mikpunt, maar dan wel met de luchtbuks. Toen het aanwezige kruid was verschooten en de vogel er maar niet af wilde, werd overgegaan tot loting en werd het Peter Sanders van het Sint-Hubertusgilde die de herinneringsbeker in ontvangst kon nemen.

Aan beide winnaars werd door de vendeliërs en tamboers de vendelhulde gebracht.

Deken-schrijver A. van Ooijen.

In memoriam

Gilde O.L. Vrouw van de Zeven Ween Lierop

Jens van Alphen

- Op 23 april overleed op 90-jarige leeftijd onze beschermheer Jens van Alphen.

45 Jaar was hij in alle opzichten een grote steun voor ons gilde.

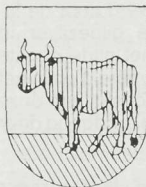
Op 26 april is hij met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

- Op 1 mei hebben wij onze overleden gildebroeder **Toon van de Ven** met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Toon werd 86 jaar; daarvan was hij 53 jaar verbonden met ons gilde.

- Op 21 juni overleed, daags na zijn 96ste verjaardag, onze oudste gildebroeder **Willem Verhulst**. Willem was 81 jaar lid van ons gilde.

Op 25 juni hebben wij hem met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Nieuws uit Maasland

Uden

In Uden is geen gilde, doch we willen graag iets van deze plaats vermelden, omdat het in onze regio ligt en omdat het gilde St. Jacobus uit Zeeland een gildegroet heeft gebracht op het Pius X-plein, bij de markering van de plaats waar in 1886 de Sint-Pieterskerk heeft gestaan die door brand is verwoest.

Mgr. J. Bluijssen onthulde een gedenksteen. Monseigneur zei in zijn preek: "De fundamenten van een verwoeste kerk zijn niet alleen van belang, maar het fundament van het geloof is belangrijker. Het geloof wordt blootgesteld aan allerlei negatieve invloeden. We moeten er voor waken dat ons geloof niet verstikt wordt door allerlei machten om ons heen".

De huidige Sint-Pieterskerk is volgens de burgemeester de trots van de Udense samenleving. Zij bestaat nu 100 jaar.

Berlicum-Maasland

Op zondag 27 mei werd te Berlicum bij **St. Joris** de kringdag van Maasland gehouden. Het gilde bestond 375 jaar.

Hoofdman Henk van Uden noemde deze dag zeer geslaagd. Er namen 34 gilden aan deel. Tijdens de aanbidding van de ere-wijn in het gemeentehuis werden diverse toespraken gericht tot het gilde en zijn bestuurders. De Commissaris der Koningin, Mr. F. Houben, reikte de koninklijke ere-penning van H.M. Koningin Beatrix bij deze gelegenheid aan het gilde uit. Hij roemde de gildebroeders die volgens hem "de grote en zuivere traditie van het gilde levend houden".

De optocht der gilden - in een zonovergoten Berlicum - was een kleurig lint door het dorp. Na de optocht volgden de toespraken en massale vendelgroot en wedstrijden in het sportpark aan de Runweg.

Alleen deelnemende gilden ontvingen de uitslagen thuis. De voornaamste gildeprijzen noemen we: Optocht 1ste prijs voor O.L. Vrouw Schuts Elshout; Tentoonstelling: mooiste koningsschild voor 1965 was voor St. Ambrosius Loon op Zand, dat van na 1965 was voor St. Barbara Veghel. Het best onderhouden koningszilver was St. Joris Haaren. Mooiste verzameling koningszilver was voor St. Catharina Rosmalen. Mooiste keizerszilver St. Catharina Vught. Mooiste papegaai St. Joris Nieuw-kuijk. Mooiste gildevaandel voor 1965 St. Ambrosi-

Veel Gildebroeders namen na de optocht door Berlicum de gelegenheid te baat om op het feestterrein aan de Runweg even een rustpauze te nemen.

us Loon op Zand. Dat van na 1965 was voor St. Barbara Veghel. Mooiste gildestandaard voor 1965 was voor St. Antonius en Sebastiaan Haaren, die van na 1965 was voor St. Barbara Dinther en de mooiste gildetrom had O.L. Vrouw Schuts Elshout. Onder stralend zomerweer werden de schiet- en personele prijzen verdiend voor trommen, vendelen, boulen en standaardrijden.

Op de zaterdagse receptie was er een echte zilverregen. Albert van Lith (secretaris) gaf toen een overzicht van het 375-jarig bestaan van het gilde. Burgemeester Hommel overhandigde hem een zilveren juweel. Wim van Helvoort kreeg als rentmeester een schild aangeboden. Ere-hoofdman Nol van Lith kreeg uit handen van Henk van Lith (hoofdman) een schild in verband met zijn 50-jarig lidmaatschap. Ook pastoor-gildeheer Pulles ontving een schild als band tussen gilde en Norbertijnen in Berlicum. Beschermheer Dr. De Koning kreeg ook een zilveren schild en zijn echtgenote een zilveren ring. Het echtpaar schonk het gilde een hoofdmansstaf. Gildezuster Truus Vorstenbosch bood namens de vrouwen een schild aan en de mannen kregen een klein herdenkingsspeldje. Hoofdman der kring, Dhr. Eijkemans, sprak het gilde en de jubilarissen toe. Burgemeester Hommel reikte de ere-medaille van de Orde van Oranje Nassau uit aan Jos van Boxtel. Na de overreiking van het Kringvaandel door hoofdman Eijkemans reikte hij ook de kringmedaille uit aan Toontje Vorstenbosch en Nol van Lith.

Al bij al een "geweldig" feest in Berlicum.

Oisterwijk

Ere-deken van **Sint-Sebastiaangilde**, pastoor J. Coenen, is op 18 juni overleden (63). Jaren lang heeft hij het gilde meegemaakt, eerst als kapelaan, later als pastoor van de Sint-Joannesparochie. Op 22 juni 1986 werd hij ere-deken. Hij heeft altijd een zeer goed contact gehad met de gildebroeders en zou geen enkel evenement overslaan, altijd vragend: "Hoe is het met de schuts?". Ook voor hem was het hoogtepunt de kringdag 1987 waarbij de Gildemis werd gecelebreerd met mgr. J. ter Schure en pastoor Marks. Op 23 juni werd hij door zijn gewaardeerd gilde begraven en werd vandelend afscheid genomen. Hij ruste in vrede.

Op 20 mei deelgenomen aan de feesten b.g.v. het Anjerfonds te Hilvarenbeek, dat 50 jaar bestond. De subsidies die het gilde eertijds van het fonds ontving, zijn aangewend voor standaard en gildevaandel.

10 Juni begeleidde het gilde de neomist Marc Timmermans naar het altaar in de Joanneskerk. Eerder heeft hij daar stage gelopen. In de afgelopen drie jaar hebben de gildebroeders van St. Sebastiaan al VIER nieuwe priesters in deze kerk naar het altaar mogen brengen.

Deelgenomen werd aan de kringdag te Berlicum op 27 mei en op 24 juni te Kaatsheuvel. 16 Juli was de onderlinge prijsverschieting in verband met de kermis.

Rosmalen

Op 4 juni werd de nieuwe koning van **St. Catharina - St. Joris** geschoten (4-jaarlijks). Het gilde haalde eerst de oude koning Henk van Helvoirt thuis af om naar het schietterrein aan de Tivoliweg te trekken. Aldaar werd de vandelgroet gebracht aan het 25-jarig echtpaar en gildebroeder Van der Plas. Hierna ving het prijsvogelschieten aan voor leden en hun dames. Na 35 schoten werd Toos Boon winnares bij de dames en Peter Bozelie bij de heren bij 95 schoten. Om 15.30 uur arriveerde de burgemeester met echtgenote en kinderen. Martien van Helvoirt, hoofdman, opende de ceremonie en richtte zich tot de burgemeester. Om meer inzicht te krijgen in het gildewezen gaf de hoofdman hem het boek van 50 jaar Kring Maasland. St. Catharina (Annie van Nuland) bood mevrouw Pans een ruiker aan. Burgemeester Pans vrijde de schutsboom, wat ook de beschermvrouw, mevrouw Dollevoet,

deed. Bij het 83ste schot velde een schutter de helft van de vogel, dus het duurde niet lang meer... en na 5 schoten was Henk de Leeuw de nieuwe koning. Na de handwassing werd hem het zilver omgehangen en mocht hij over het gildevaandel lopen als blijk van inhuldiging. Na de vandelgroet kon de oude koning Henk van Helvoirt zijn koningschild overhandigen aan het gilde. Nog lang bleef men in De Schutsboom bijeen om dit feit te vieren.

Kaatsheuvel

Alhoewel het gilde in Kaatsheuvel niet zo veel naar buiten treedt, is het toch een schitterend feest geworden bij **St. Jan Baptist**, dat op 24 juni zijn 150ste verjaardag vierde met tien gilden uit de regio en één uit België, namelijk St. Norbertus uit Tongerlo. Het laatste heeft betrekking op de allervroegste pastoorbenoemingen in deze gemeenschap rond 1400.

Na de Gildemis werd de trouwbelofte bevestigd aan pastoor Smarius en op het gemeentehuis aan Burgemeester Van Dun waar de massale vandelgroet werd gebracht. In het gemeentehuis hield de burgemeester Van Dun een toespraak bij deze viering. Namens de kring sprak dhr. J. Tooriaans uit Loon op Zand, die duidde op de geschiedkundige situatie van de gilden in deze gemeente. Hij prees het werk van het bestuur dat zich zo bijzonder had ingezet hier een gildedag te organiseren.

De wedstrijden werden - na de optocht door Kaatsheuvel - gehouden op de feestweide aan de Bernsehoef in schieten met geweer, handboog en kruisboog. Demonstraties werden gehouden in jeu de boules, trommen en vandelzwaaien. In de feesttent was het erg gezellig. Vele contacten werden weer opgenomen, omdat dit een feest was dat hoofdzakelijk door buurgilden werd gehouden.

We denken even aan Bertus van Balkom, die nu koning is, die zoveel vrije tijd in het gilde en schieten heeft gestoken. Hij was het die bijzondere eer verdiende op deze dag.

Vermeld zij dat dit gilde een stempel op het culturele leven van de plaats heeft gedrukt. Het gilde is opgericht op 5 oktober 1840 en daaruit is op 21 februari 1842 de harmonie Euphonia ontstaan. Na 1906 taande de activiteit met als dieptepunt 1937, maar daarna ging Bertus er achteraan!

Elk deelnemend gilde ontving een herinneringschild.

Den Dungen

Bij **St. Catharina** werd op 26 mei naar de vogel geschoten. Deze werd er af geschoten door Jeroen Smits. Na het vogelschieten werd door Eduard en Sjaantje Coppens het nieuwe vaandel - door hen ontworpen en geschonken - aan het gilde aangeboden. Onder een goed hapje en gezellig drankje bleven de gildebroeders en -zusters nog enige tijd bijeen.

Loon op Zand

Het gilde **St. Ambrosius** heeft een erg druk jaar deze keer. In de St. Jan te Den Bosch werd de H. Mis op 24 mei begeleid. In Berlicum werd bij het gildefeest der kring Maasland het koningskruis verdiend door koning Jac Smits; we kregen het schild voor het mooiste koningsschild voor 1965 en voor het mooiste vaandel voor 1965. Het viertal handboog wip won en had ook een prijs voor het jeu de boules. Op 24 juni te Kaatsheuvel hadden we maar liefst 7 prijsschilden w.o. alle handboogprijzen.

De overdracht van het gildezilver van St. Crispijn met v.l.n.r. J. Toorians, H. Brands, notaris O. Dierckxsens en Burgemeester J. van Dun.

Loon op Zand

Het schoenmakers- en leerlooiersgilde **St. Crispijn en St. Crispinianus** van Loon op Zand is reeds jaren een slapende gilde. De activiteiten zijn sedert 1976 geheel stilgelegd. Het is opgericht op 25 oktober 1819 en houdt verband met de industrie van het dorp. Na goed overleg is besloten dat dhr. Harry Brands (de laatste hoofdman) het zilver, vaandel en kruisboog in goede bewaring heeft afgestaan aan de gemeente Loon op Zand, die het in een gepaste vitrine zal opbergen in de burgerhal van het gemeentehuis te Kaatsheuvel, en het als "goed huisvader" zal beheren en bij het herleven van het gilde weer zal afstaan. Dit is bij notariële acte door notaris Dierckxsens aldaar vastgelegd. De comparanten zijn: Harry Brands, Jan Toorians (initiatiefnemer) en burgemeester H. van Dun. Het zilver en attributen zullen daar verzekerd zijn en voor het publiek te bezichtigen zijn. Een ambachtsgilde ligt stil, maar zal zeker nog veel weten te vertellen omtrent de Loonse gemeenschap, families, ambachten en het culturele leven. Het is 't waard dat iedereen dat nu kan beleven en bewonderen.

Hoofdman van de kring Maasland. Mr. Eijkemans speldt de kringonderscheiding bij J. van Helvoirt op.

Installatie beschermheer Burgemeester Breeveld.

Drunen

2 Juni vond het koningschieten van gilde **St. Hubertus** plaats. Vanaf het gildehuis werd erehoofdman Jan van Helvoort opgehaald en daarna koning Gijs Jansen. In Jacobushof werd de Gilde mis gevierd en de bewoners een drankje aangeboden, waarna vendelgroet. In zaal Het Hart van Drunen was de koffietafel. Hier werd door hoofdman der kring dhr. H. Eijkemans met de nodige bewoordingen de zilveren medaille met vuurslag opgespeld bij erehoofdman Jan van Helvoort.

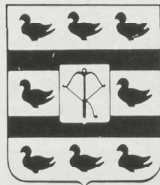
Burgemeester Breeveld werd geïnstalleerd als de nieuwe beschermheer; hij volgt dhr. Snels op. In zijn rede sprak hij over de gildegedachte die, naar hij hoopte, gemeengoed in de Drunense gemeenschap en daarbuiten wordt.

Op het schietterrein Steegerf vond het vogelschieten plaats. De nieuwe beschermheer vrijde de schutsboom. Zijn schot was raak, maar het duurde nog 888 schoten voor de vogel viel. Jan Klerks werd de nieuwe koning. Het gilde sloot de dag af met het koningsbier en een barbecue.

Heeswijk - Vaals

Het was een buitengewone uitnodiging voor gilde **St. Willibrordus** uit Heeswijk, dat op 4 en 5 augustus te gast was bij de Sint-Paulsschutterij te Vaals, die bij haar 600-jarig bestaan een schuttersconcoors had van de bond van Zuid-Limburgse schutterijen. Het gilde was daar als gast en deed mee aan de optocht, de presentatie en het schieten naar de burgerkoning.

Onder tropische hitte op de top van een heuvel bij het 3-landen-punt speelde dit feest zich af. Ook als gast waren Jan en Mia Toorians uitgenodigd (als vriendschapsband). Zaterdag waren er na de optocht demonstraties van folkloregroepen, dansgroepen en een vendelgroep uit Stolberg (D). Ook het Rembrandtgilde van Berg en Terblijt was aanwezig. Zondag waren er demonstraties in exercitie (oud en nieuw) zoals op het O.L.S., schieten, vliegtuigmodelbouw, presentatie koningen en koninginnen, keizers, hofdames, marketenster, bielemannen. Het was een mooi feest en wij waren blij om dit ook eens mee te maken in kleiner verband dan het O.L.S. Het ging er erg broederlijk aan toe, ondanks de hitte (32°C).

Kring Land van Cuijk

Sint-Jacobusgilde Zeeland

Koning 1990-1991

Terwijl het koningspaar Jacobs-van den Elzen in het uitbundig vlaggende Oploo de aldaar prima georganiseerde Kringgildedag had meegemaakt, waaide op het eigen schutsveld de gildewimpel aan de schutsboom ten teken dat het koningschieten aanstaande was.

Op 2e Pinksterdag, 4 juni 1990, was het zover dat na de ochtendplechtigheden het koningschieten een aanvang ging nemen. Onder prachtige weeromstandigheden werd, naar later bleek, aan een zeer taai vogel begonnen. Maar liefst 415 schoten waren nodig voor de vogel het opgaf. Na al enkele malen de voorlaatste schutter te zijn geweest was het nu dan echt het schot van geluk voor Theo van der Coer.

Na de koffietafel, het Danklof in de kerk en de ere-wijn op het gemeentehuis, werd de feestdag in gildehuis "'t Zuid" besloten.

Koning en koningin 1990-1991
Theo van der Coer en Betsie van der Coer-Henst.

Nederlands kampioen korpswip.
V.l.n.r.: Jan van Dongen, Ardiny van Dongen,
Wim Koenen, Jo Kremers.

Nederlands kampioen 1990

Op 24 juni werd in Nieuwkuijk een viertal van ons gilde Nederlands kampioen korps wip. Op Sint-Jacobusavond (22 juli 1990) werd het viertal met recht gehuldigd voor deze schitterende prestatie. Ieder kreeg de Sint-Jacobusschelp met zilveren plaquette en inscriptie omgehangen, terwijl tevens een speciale oorkonde aan hen werd overhandigd. Dit kampioenschap geeft hen het recht om voor 1991 de organisatie van het kampioenschap op zich te nemen. Men is reeds met de voorbereidingen gestart.

Met honderden anderen uit Zeeland (hier wielersclub) een gildeprotest.

Gemeentelijke herindeling

Op 30 mei was een grote afvaardiging van het Sint-Jacobusgilde in gildekledij present bij het Provinciehuis in Den Bosch. Met honderden Zeelanders werd daar geprotesteerd tegen de op handen zijnde herindeling waarbij Zeeland bij Uden zal worden gevoegd.

Sint-Nicolaasgilde Haps

In memoriam Toon Konings

In de namiddag van 11 juli overleed in het Maasziekenhuis te Boxmeer, na een ziekbed van enkele weken, op 62-jarige leeftijd onze gildebroeder Toon Konings.

In hem verliest het Hapse Sint-Nicolaasgilde iemand van onschatbare waarde.

Vijfentwintig jaar lang was hij voor ons gilde een uitmuntend secretaris/ penningmeester die met grote nauwgezetheid zijn taak vervulde.

Daarnaast legde hij de grondslag voor een degelijk archiefbeheer dat hij in de loop der jaren uitbreidde tot een omvangrijke collectie documenten, foto's en overige gildegegevens uit binnen- en buitenland.

Toon stond altijd klaar met raad en daad, was altijd present op vergaderingen en bijeenkomsten van het gilde en was een graag geziene gast.

Toon Konings

Bij het 375-jarig bestaan van het Sint-Nicolaasgilde schonk Toon aan het gilde het zogenaamde klein koningszilver, bestaande uit een keten van 19 schildjes met papegaai, waaronder het nieuwe koningsschild wordt gehangen en die gedragen wordt door de koning tijdens de normale recepties, zodat het oude koningszilver minder te lijden heeft. Voorwaar een voorbeeld dat navolging verdient. Buiten het gilde was Toon tot 1988 werkzaam bij de gemeente Haps waar hij zich als loco-secretaris en hoofd Algemene Zaken met dezelfde nauwgezetheid van zijn taken kweet.

Voor zijn vele verdiensten voor de Hapse bevolking en haar gilde, werd hij in de herfst van 1988 benoemd tot ere-burger van de gemeente en bij zijn afscheid in april 1989 werd hij daarvoor onderscheiden met de medaille in goud verbonden aan de Orde van Oranje Nassau.

Toon, wij kunnen weinig terugdoen voor alles wat jij voor ons gedaan hebt, maar onze gevoelens van genegenheid en vriendschap zullen blijven.

En in ons christelijk denken hebben wij een wens: Toon, tot ziens.

Het bestuur van het Sint-Nicolaasgilde.

Groot Gaesbeeker gilde of St. Aechten schuttersgilde van Soest

Gildefeest jaarlijks hoogtepunt van activiteiten Groot Gaesbeeker Gilde.

Traditioneel vindt het koningschieten onder de leden van het Groot Gaesbeeker Gilde plaats op de laatste zondag van de maand augustus. Rondom dit koningschieten worden tal van activiteiten georganiseerd, in 1990 verdeeld over niet minder dan 8 dagen. Deze gildefeesten zijn jaarlijks het hoogtepunt van de activiteiten van het Soester Gilde. Duizenden Soesters en tegenwoordig ook niet-Soesters doen actief danwel passief mee aan deze

gildefeesten.

Op zondag 26 augustus wordt dit jaar het koningschieten gehouden. De dag begint rond 9.30 uur met een Hoogmis met gilde-eer in de dan overvolle Petrus en Pauluskerk. Gildepastor Gerard van der Beek zal na deze Eucharistieviering de jaarlijkse gelofte van trouw aan het kerkelijk gezag afnemen op het kerkplein, waarna het gildekorps nog een korte presentatie verzorgt. Rond 13.30 doet de oudkoning afstand van zijn koningsschap en zullen de verschillende kerkelijke en wereldlijke autoriteiten de konigsvogel vrijen. Hierna brandt de strijd onder de gildeleden los. Van de ongeveer 450 gildebroeders neemt ongeveer 1/3 gedeelte ofwel 150 leden actief aan dit koningschieten deel. Aan het eind van de middag valt het koningschot en is de nieuwe koning bekend. Hem wordt een korte hulde gebracht, waarna hij 's avonds van huis wordt afgehaald door het gildekorps en hij officieel in zijn ambt wordt bevestigd. Daarna is er een groot koningsbal in de feesttent.

Rondom dit koningschieten worden tal van andere sportieve, recreatieve en muzikale activiteiten georganiseerd op het feestterrein De Blaak, zoals fietstochten, wandeltochten, een gildeloop, volksspelen, een volkspaardenfeest, kinderspelen, een ouderenmiddag, dit jaar met een bejaardenprogramma verzorgd door Bram Biesterveld en als afsluiting TROS Popformule. Natuurlijk zijn er ook diverse schietwedstrijden voor leden en niet-leden. Een muzikaal hoogtepunt is dit jaar een Supershowavond met Anita Meijer en Lee Towers. Die avond geeft de feesttent een schouwburgachtige aanblik met niet minder dan 1200 zitplaatsen.

De vrijdagavond is jaarlijks gereserveerd voor de gildeleden. Nadat het koningspaar van huis is opgehaald is er een Eucharistieviering met gilde-eer in de feesttent. Na deze viering zullen de nieuwe gildeleden geïnstalleerd worden in aanwezigheid van vele honderden gildebroeders en gildezusters. Bij de installatie zal zoals al in de 15e/16e eeuw gebruik was, een pond was ofwel een kaars worden geofferd door deze ter beschikking te stellen aan de gilddepastor, die deze kaarsen tijdens de dagelijkse vieringen zal gebruiken. Deze traditie is weer in ere hersteld, nadat bij de discussies over de statutenwijziging door de leden was gevraagd nadrukkelijk stil te staan bij oude gebruiken van het gilde. De gildefeesten in Soest dragen bij tot de saamhorigheid, niet alleen binnen het gilde maar ook binnen de gehele Soester gemeenschap. Acht dagen lang vervult het gilde een centrale rol in het dagelijkse leven van een dorpsgemeenschap. Door de plaatselijke als ook regionale pers wordt hierop uitgebreid ingespeeld.

Het Soester Gilde presenteert zich natuurlijk ook door het jaar heen een groot aantal keren binnen de gemeenschap. Zo is de viering van het Feest van St. Agatha, de patrones van het gilde, een jaarlijks terugkerende activiteit, die zich binnen de katholieke gemeenschap afspeelt. Daarnaast is het gilde in de komende periode betrokken bij de opening van het nieuwe gemeentehuis op 22 september aanstaande, als ook bij huwelijksfeesten van zijn leden.

In november aanstaande zullen verder niet minder dan zo'n 140 gildeleden en gildevrienden deelnemen aan de Willibrord-manifestatie in Rome. Met 3 bussen zullen de Soesters naar Rome trekken en zich aldaar aansluiten bij de vele andere deelnemers aan deze gildereis.

Kring „Baronie en Markiezaat”

De bevrijding van Breda door de Leurse turfschipper Adriaan van Bergen

September 1589

Charles d'Hérougères en zijn soldaten waren gelegerd op "het eylandt van Voorn, ghelegen recht over die Bommeler Weerd". De manschappen stonden onder commando van Philips van Oranje-Nassau, halfbroer van Prins Maurits en "gouverneur van die steden Gorcum, Worcum ende Louvestein". Hij en d'Hérougères sneedden die herfst plannen om het kasteel en de stad Breda op de Spaanse vijand te veroveren. d'Hérougères reisde tweemaal naar het hof in Den Haag om de onderneming te bespreken. Voor de uitvoering hadden de Edele Heren onder meer twee scheepjes op het oog, één waarmee doorgaans hout werd vervoerd en één turfschuit. Voorlopig bleef het bij plannemakerij doordat de "ghedurighe vorsten van den winter" een afvaart verhinderden.

Eind februari 1590 was de tijd rijp om de plannen in de praktijk te brengen. Ene Adriaan van Bergen uit Leur werd bereid gevonden om de soldaten in zijn turfschip naar Breda te brengen. d'Hérougères kreeg de leiding over ruim zeventig soldaten. Op zondag 25 februari 1590 gingen zij naar Zwartenberg's veer waar ze op het turfschip zouden stappen. Daar aangekomen was er echter geen schip te bekennen en na zes uur wachten en zoeken besloot het gezelschap dan ook te vertrekken. Precies op dat moment arriveerde de Leurse schipper, die zich verontschuldigde voor de gang van zaken. Volgens hem was een en ander te wijten aan zijn metgezel die te laat was opgestaan, "die hem verslape hadde". Na een dag oponthoud gingen de manschappen het schip in. Veel geluk hadden zij niet, want van maandag tot donderdag waaide de

wind uit de verkeerde hoek, waardoor het onmogelijk was om naar Breda te varen. Voorts deden de kou en de honger zich gevoelen en dat tastte het moreel aan. Nadat de wind was gedraaid, voer het turfschip met de soldaten onder de lading turf naar de Reygersberch in Breda, "dwelc leyt seer naer aen het Casteel".

De schuit lag daar van vrijdagmorgen negen uur tot zaterdagochtend tien uur. Daarna voer het schip verder. Een korporaal van de wacht kwam aan boord om de lading te inspecteren; hij stelde vast "dat het schip alleenlijck met turf geladen was". De soldaten van d'Hérougères stond toch nog een onaangename verrassing te wachten; het schip liep namelijk vast op een zandbank en maakte water, daardoor kwam het gezelschap onder de turf tot aan de knieën in het water te zitten.

's Middags ging de sluis open en trokken enige Italiaanse soldaten, die het kasteel bewaakten, het schip nietsvermoedend binnen. "Daer binnen gedrooken zijnde door sommige Italiaanse soldaten". Omstreeks middernacht verlieten de soldaten het schip en namen hun wapens in ontvangst.

d'Hérougères verdeelde de manschappen in twee eenheden. Een, onder commando van Lambert en Fervedt, ging onderweg naar de haven. De andere eenheid, waarover d'Hérougères persoonlijk het bevel voerde, ging naar het wachthuis bij de stadspoort. Een Italiaanse wacht die iets hoorde maar in het donker niets zag, riep: Qui va là". Even later stak d'Hérougères de wacht dood, "hem een spiess dwers door zijn lichaem gheschoten heeft". Bijna alle wachters werden gedood. Ook tijdens latere gevechten sneuvelden aan Spaanse kant nog zestien mensen. Na twee uur kwam graaf Hohenloo, "lieutenant generael van zijn Excell" op het kasteel aan. Hij sloot met kapitein Lanchevecchia de overeenkomst dat de laatste met zijn troepen de stad mocht verlaten, daarna was de weg vrij voor

Prins Maurits.

"Van welck innemen ende victorie die tydinghe comende in alle die steden van de gheunierde provincien".

Waarom heb ik dit stuk geschreven?

In 1993 gaat het Leurse Hubertusgilde het landjuweel organiseren. De Leurse gildebroeders zijn allemaal "Adriaan van Bergens"; zoals Adriaan zijn schip naar Breda voer, zo zullen wij zeer zeker slagen in het doen organiseren van genoemd landjuweel: ook wij zullen overwinnen.

Schrijver, A.G. Boot.

Kruis- en voetbooggilde St. Jan Baptist Sprundel

Op zaterdag 23 juni 1990 vond weer het traditionele koningschieten van ons gilde plaats op het terrein van M. Ros, gelegen nabij ons eigen schietlokaal. De gildebroeders en de genodigden kwamen om 13.45 uur bijeen in het gildelokaal, waarna gezamenlijk naar het tournooiveld werd gegaan. De hoofdmans Jan Vergouwen verwelkomde alle aanwezigen en nodigde onze overhoofdman, de burgemeester van de gemeente Ruckphen de heer W. du Chatinier, uit voor het verrichten van het openingsschot op de vogel. Alle andere genodigden,

zoals de dokter, de wethouder, de bankdirecteur, de hoofdmannen en koningen van de aangesloten gilden van de Bond voor de Belgische Noorderkempen, de vertegenwoordiger van de Kring Baronie en Markiezaat, de heer A. Boot, werden daarna in de gelegenheid gesteld een ere-schot te lossen. Hierna kreeg de toen nog regerende koning Lauran Segeren, zoals dit reglementair is bepaald, de gelegenheid om met drie schoten als eerste te proberen de vogel af te schieten. Hierna volgden de aanwezige gildebroeders.

Het slechte weer noodzaakte ons om het schieten enige tijd stil te leggen. Nadat het weer bekwaam was geworden, werd de wedstrijd hervat. In de 3e ronde lukte het Wim v.d. Maagdenberg voor de eerste keer de vogel eraf te schieten. Hij accepteerde deze echter niet en liet hem terugzetten na betaling van de verschuldigde boete. In de daarop volgende ronde was zijn vader Jan v.d. Maagdenberg zo gelukkig de vogel eraf te schieten en hij accepteerde deze vol enthousiasme. De overige schutters kregen nog de gelegenheid om ook te proberen de vogel eraf te schieten, hetgeen niet lukte. Zo werd Jan dus voor 4 jaar koning van het gilde.

Het gilde kan er trots op zijn, dat hij zijn taak zeer serieus opvat en zal uitvoeren. Jan, alsnog proficiat.

Na het drinken van de erewijn ter plaatse gingen de aanwezigen terug naar het gildelokaal waar de dag verder gezellig onder elkaar werd besloten.

De deken-schrijver, P. v.d. Maagdenberg.

Bibliografie Noordbrabantse schuttersgilden

Kessel, M.A. van, Lierop meer dan vier eeuwen onder de schutse van twee familie-gilden, bijdrage in: Maas A. (redactie), Lierop 'n beeld van een dorp, Lierop, 1989, blz. 141 t/m 148, ill.

N.N., Bij vliegend vaandel en slaande trom, Handleiding bij Vlaamse vlaggespel met o.m. informatie over verschillende in Vlaanderen gebruikte trommodellen, notenleer en enkele passende tamboersmarsen, kosten excl. verzenden Bfr. 200,- te bestellen bij: Instituut Vlaamse Volkskunst, Zamenhoflaan 4/8, 2120 Schoten België.

Veldhuizen G., Monumentjes om te koesteren. Een luchtige beschouwing over het gildesilver van Leender-Strijp in: Heemkronijk van de Heemkundige Kring "De Heerlijkheid Heeze-Leende-Zesgehuchten"; jrg. 28 nr. 4 dec. 1989 blz. 108-116; te bestellen: J. Davisstraat 35, 5665 GC Geldrop.

Aaftink C., Drie eeuwen Sint Servatius Parochie Borkel en Schaft, daaruit: De gilden, blz. 158-162 en 166, 2 ill.

Hakkens J., Oude en nieuwe geschiedenis van het Duizelse gilde in een note-dop, in: Programma-boekje gildefeest Duizel 20 mei 1990, blz. 5-10, 1 ill.

Steijns, G., De koningen van het Sint-Sebastiaansgilde Tilburg en hun zilver, Tilburg,

1989, 99 blz., A4. Uitvoerige beschrijving van het koningszilver van het Sint-Sebastiaansgilde Tilburg, waarbij elk schild ook afgebeeld is. Tevens zijn van elke koning biografische gegevens opgenomen. Niet in de handel.

Farjon Max en Jan Hulsen, Schildenboek Gilde St. Jan Baptista Leenderstrijp, Leenderstrijp, 1989, 118 ongenummerde bladzijden, A4. Na een korte inleiding worden alle konings- en functionarisschilden beschreven en afgebeeld door foto's; uitverkocht.

N.N., Brabant's Gilden. Uitgave b.g.v. het landjuweel 1955 te Eindhoven met bijdragen van verschillende vooraanstaande schrijvers, 64 blz., foto's Martien Coppens, slappe kaft, kosten: f. 6,50 (excl. verzendkosten), te bestellen: J. Govers, Beverlaan 11, 5581 EE Waalre.

Vermeeren, K. (samenstelling), De Eeuwige gildebroeder. Een fotoreportage van de jubileum kringgildedag 1975 Eindhoven, b.g.v. 40-jarig bestaan kring Kempenland, 44 blz. zwart/wit foto's, slappe kaft, geniet, kosten: f. 6,90 (excl. verzendkosten), te bestellen: Beverlaan 11, 5581 EE Waalre.

N.N., Vijfhonderd jaar Noordbrabantse Schuttersgilden. Katalogus bij gelijknamige tentoonstelling, Eindhoven, 1977-1978, 88 blz., 111 zwart/wit foto's, Bevat studie over medaillons en vogels van de Noordbrabantse Schuttersgilden. Algemene inleiding en beschrijving van de attributen. Kosten: f. 12,50 (excl. verzendkosten), te bestellen: Beverlaan 11, 5581 EE Waalre.